

Exploring the Phenomenon of Non-Participation of Beneficiaries of the Imam Khomeini Relief Foundation in Kermanshah Province in Entrepreneurship and Employment Generation Projects: Application of Grounded Theory

Nader Naderi¹

1. Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.
E-mail: n.naderi@razi.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 17 Feb 2024

Received in revised form:
09 Mar 2025

Accepted: 09 Mar 2025

Available online: 09 Mar 2025

Keywords:

Employment Generation,
Empowerment,
Self-Sufficiency,
Entrepreneurship,
Imam Khomeini Relief
Foundation (IKRF).

ABSTRACT

Economic growth and development of countries are significantly influenced by the development of skills and employment generation. In this regard, the Imam Khomeini Relief Foundation (IKRF) has provided various support to its beneficiaries to create employment and reduce unemployment. However, evidence suggests that despite the provision of support and even the successful implementation of employment generation projects, unfortunately, most beneficiaries have not shown much interest in these projects. Therefore, the overall aim of this study is to explore the phenomenon of non-participation of IKRF beneficiaries in Kermanshah province in entrepreneurship and employment generation projects. This research has investigated the phenomenon of non-participation of supported individuals in entrepreneurship and employment creation using the grounded theory approach. The study population included all key informants in the research area, who were selected using purposive sampling of the snowball and theoretical types. The main data collection tool was the interview. Based on the findings, the presented model consists of causal conditions (including cultural, social, skill, and support factors), contextual conditions (including economic and motivational factors), intervening conditions (including legal-policy and managerial factors), strategies (including educational, economic, and managerial actions), and consequences (including cultural-social and economic consequences). Since identifying the talents, abilities, and needs of beneficiaries is the main factor in their empowerment and self-employment, the attention of planners and policymakers to the livelihood, psychological, and occupational needs of beneficiaries and the provision of training courses in the field of opportunity recognition can provide the ground for beneficiaries to participate in entrepreneurial and self-employment actions.

Education and Management of Entrepreneurship, 2025, Vol. 3, No. 4, pp 91-114

Cite this article: Naderi. N. (2025). Exploring the Phenomenon of Non-Participation of Beneficiaries of the Imam Khomeini Relief Foundation in Kermanshah Province in Entrepreneurship and Employment Generation Projects: Application of Grounded Theory. *Education and Management of Entrepreneurship*, 3(4), 91-114. doi: 10.22126/eme.2025.11821.1148 (in Persian).

© The Author(s).

DOI: <https://doi.org/10.22126/eme.2025.11821.1148>

Publisher: Razi University

Extended Abstract

Introduction

The economic growth and development of countries are significantly influenced by the development of skills and employment generation. However, many job seekers in the country become passive individuals due to a lack of proper support. The Imam Khomeini Relief Foundation (IKRF) has provided various support to its beneficiaries to create employment and alleviate the problem of unemployment. However, evidence suggests that despite the provision of support and even the successful implementation of employment generation projects, unfortunately, most beneficiaries have not shown much interest in these projects. Therefore, the overall aim of this study is to explore the phenomenon of non-participation of IKRF beneficiaries in Kermanshah province in entrepreneurship and employment generation projects.

Research Method

This research was conducted using a qualitative approach and the grounded theory method. When there is no clear hypothesis, or when no research has been conducted in a particular area, or when limited research has been conducted, the grounded theory method provides good results by creating a new theory. Since, based on the research conducted so far, no research has been conducted on the subject of the study, especially in the study area, and since the aim of this research was to arrive at a theory from the field data extracted from the study area, the grounded theory method was considered an appropriate method for this research. The study population in this research consisted of all experts in the field of study from all stakeholder communities (including faculty members with relevant resumes and expertise, supported experts, experts and experts of the IKRF) in Kermanshah province. In this research, purposive sampling¹ of the snowball type² and theoretical sampling were used. In purposive sampling, the sample size was completed based on theoretical saturation with 36 people. Also, data collection in this study was done through interviews, and field notes were taken during the interviews. In this research, the three-stage pattern of open coding³, axial coding, and selective coding was used to analyze the data. Also, triangulation and member checking techniques were used to determine the validity and reliability of this research.

Results and Discussion:

The results showed that causal conditions include (cultural factors, social factors, skill factors, and support factors), contextual conditions include (economic factors and motivational factors), intervening conditions include (legal-policy factors and managerial factors), strategies include (educational measures, economic measures, and managerial measures) and consequences include (cultural-social consequences and economic consequences).

Conclusion and Recommendations:

Considering that one of the general principles in empowering and self-employing beneficiaries is identifying talents, abilities, and needs, and addressing these needs to improve the social and individual environment and have suitable employment, paying more attention to the livelihood, psychological, and occupational needs of supported and needy families creates peace of mind for them and is effective in their mental balance. Also, it is suggested that, with the aim of increasing the occupational success of beneficiaries, the provision of training courses with the subject and content of recognizing job opportunities in the work and living environment of beneficiaries and awareness of business conditions be considered. Benefiting beneficiaries from work experiences in their occupational field and creating more motivation for them to achieve greater success and holding visits to successful businesses, especially the businesses of beneficiaries supported by the IKRF, can be useful in developing training programs. In this regard, seeking assistance from governmental organizations to plan for the provision of cultural services and special training to vulnerable families and beneficiaries to advance services and reduce social issues, as well as planning for capacity assessment, training, and identification of businesses appropriate to their abilities, can lead to the creation of job opportunities and the improvement of the self-sufficiency space for beneficiaries.

واکاوی پدیده عدم استقبال مددجویان کمیته امداد استان کرمانشاه از طرح‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی؛ کاربست نظریه بنیانی

نادر نادری^۱

۱. گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

رایانامه: n.naderi@razi.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله علمی- پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۹

دسترسی آنلاین: ۱۴۰۳/۱۲/۱۹

کلیدواژه‌ها:

اشتغال‌زایی،

توانمندسازی،

خودکفایی،

کارآفرینی،

کمیته امداد امام خمینی (ره).

رشد و توسعه اقتصادی کشورها به میزان قابل توجهی متأثر از توسعه مهارت‌ها و اشتغال‌زایی است. در این راستا کمیته امداد امام خمینی (ره) برای ایجاد اشتغال و کاهش معضل بیکاری، حمایت‌هایی را در ابعاد مختلف از مددجویان به عمل آورده است اما شواهد نشان‌دهنده آن است که با وجود ارائه حمایت‌ها و حتی اجرای موفقیت‌آمیز طرح‌های اشتغال‌زایی، متأسفانه عمده مددجویان استقبال چندانی از این طرح‌ها نداشته‌اند. از این‌رو، هدف کلی این پژوهش، واکاوی پدیده عدم استقبال مددجویان کمیته امداد استان کرمانشاه از طرح‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی است. پژوهش حاضر با استفاده از روش نظریه بنیانی به بررسی پدیده عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال پرداخته است. جامعه مورد مطالعه شامل همه مطلعان کلیدی در زمینه موضوع مورد پژوهش بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع گلوله‌برفی و نظری انتخاب شدند. مهم‌ترین ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه بود. بر اساس یافته‌ها، مدل ارائه شده متشکل از شرایط علی شامل (عوامل فرهنگی، اجتماعی، مهارتی و حمایتی)، شرایط زمینه‌ای شامل (عوامل اقتصادی و انگیزشی)، شرایط مداخله‌گر شامل (عوامل قانونی-سیاستی و مدیریتی)، راهبردها شامل (اقدامات آموزشی، اقتصادی و مدیریتی) و پیامدها شامل (پیامدهای فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی) بود. از آنجا که شناسایی استعدادها، توانایی‌ها و احتیاجات مددجویان عامل اصلی توانمندسازی و ایجاد خوداشتغالی آنان است، توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران به نیازهای معیشتی، روانی و شغلی مددجویان و تدارک دوره‌های آموزشی در حوزه تشخیص فرصت می‌تواند زمینه استقبال مددجویان از اقدامات کارآفرینانه و خوداشتغالی را فراهم سازد.

آموزش و مدیریت کارآفرینی، دوره ۳، شماره ۴، سال ۱۴۰۳، صفحات ۹۱-۱۱۴

استناد: نادری، نادر (۱۴۰۳). واکاوی پدیده عدم استقبال مددجویان کمیته امداد استان کرمانشاه از طرح‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی؛ کاربست نظریه

بنیانی. آموزش و مدیریت کارآفرینی، ۳(۴)، ۹۱-۱۱۴. doi: 10.22126/eme.2025.11821.1148

نویسندگان

DOI: <https://doi.org/10.22126/eme.2025.11821.1148>

ناشر: دانشگاه رازی

۱. مقدمه

امروزه در تمامی کشورهای جهان به اشتغال توجه خاصی می‌شود و توانمندسازی اقتصادی در کسب و کارهای فعلی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه از ابزار پیشرفت اقتصادی به‌شمار می‌آید. این در حالی است که بیشتر افراد جویای کار که مورد حمایت قرار نمی‌گیرند، با تشویق و حمایت سرمایه‌گذاران کم‌تجربه و مخاطره‌پذیر، در فعالیت‌هایی سرمایه‌گذاری می‌کنند که پس از مدتی با ورشکستگی روبه‌رو شده و به انفعال یا خروج از بازار اقتصادی تصمیم می‌گیرند (شجاعی‌فرد، ۱۳۹۹). برای پیشگیری از بروز چنین مشکلاتی و حفظ منابع انسانی خلاق، شیوه‌هایی برای اشتغال که می‌تواند مزیت رقابتی بسیار ارزشمندی داشته باشد، مورد نظر است که از جمله آن‌ها، کمک به ایجاد اشتغال افراد مستعد است. از این‌رو، توانمندسازی افراد برای اشتغال (به‌ویژه در قشرهای کم‌بضاعت اقتصادی) بدان حد مهم و جدی است که به‌عنوان یک شاخص در سنجش توسعه‌یافتگی مد نظر قرار می‌گیرد و در بیشتر موارد نداشتن شغل به‌منزله نزول از خط فقر تلقی می‌شود (بیدآباد^۱، ۲۰۰۴).

در کشور ایران دستگاه‌های حمایتی می‌کوشند با فراهم آوردن زمینه اشتغال برای افراد کم‌بضاعت و تحت پوشش، امکان خودکفایی آن‌ها را فراهم نمایند که در این میان کمیته امداد به‌عنوان گسترده‌ترین دستگاه حمایتی در چهارچوب طرح «اشتغال و خودکفایی» این هدف را دنبال می‌کند (باقری و همکاران، ۱۳۹۷). کمیته امداد امام خمینی (ره) به‌عنوان یک نهاد عمومی که برای یاری نمودن محرومان، مستضعفان و امداد درماندگان و آسیب‌دیدگان ایجاد شده، اهدافی چون کمک به خوداشتغالی در قالب طرح‌های اشتغال‌زایی و خودکفایی را دنبال می‌کند (محمدخانی و همکاران، ۱۳۹۰). فعالیت‌های کمیته امداد در زمینه توانمندسازی مددجویان حول چند محور عمده است: ۱. ایجاد زمینه لازم به‌منظور کسب درآمد برای خانوارهای مددجو و مستعد اشتغال؛ ۲. برنامه ایجاد فرصت‌های شغلی برای افراد مستعد اشتغال؛ ۳. آموزش فنی و حرفه‌ای برای مددجویان مستعد اشتغال و ۴. کارایی برای مددجویان آماده به کار (شجاعی‌فرد، ۱۳۹۹)؛ بنابراین، توانمندسازی و خودکفایی مددجویان تحت پوشش به یکی از اصول اساسی این نهاد تبدیل شده و در این راستا فعالیت‌های مختلفی از جمله؛ پرداخت وام به زنان سرپرست خانوار، آموزش‌های تولید و پرورش طیور و دام، آموزش فنی و حرفه‌ای و تأمین فضای خودکفایی صورت گرفته است (امید، ۱۳۹۰).

در استان کرمانشاه نیز، کمیته امداد برای ایجاد اشتغال و رفع معضل بیکاری حمایت‌های مختلفی از افراد تحت پوشش خود کرده است. با این حال، نرخ بیکاری استان کرمانشاه در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۴/۷ درصد بوده است که نسبت به میانگین نرخ بیکاری کشور با ۹/۲ درصد، ۵/۷ درصد بیشتر است (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۱). طبق آمار کمیته امداد امام خمینی (ره) در استان کرمانشاه در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۲۵۵ میلیارد تومان وام اشتغال‌زایی و کارآفرینی به مددجویان ارائه شده است (کمیته امداد امام خمینی (ره) استان کرمانشاه، ۱۴۰۱). این در حالی است که افراد تحت حمایت استقبال چندانی از طرح‌های اشتغال‌زایی این نهاد ندارند و اکثر طرح‌ها به‌صورت راکد مانده است. در چنین شرایطی، باید توجه داشت که عوامل و مؤلفه‌های مختلف شخصیتی، انگیزشی، مهارتی، اقتصادی، اجتماعی، نهادی، مالی و ... می‌تواند در این عدم تمایل نقش داشته باشند. در واقع، مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) مانند دیگر کارآفرینان، در تلاش‌های خود برای ایجاد و توسعه کسب و کار و کارآفرینی با عوامل مختلفی روبه‌رو هستند که در بسیاری از موارد بر کارایی، بهره‌وری و در نهایت موفقیت آن‌ها تأثیرگذار است (محترم و همکاران، ۱۳۹۴). از یک‌سو، حجم اعتبارات تخصیص‌یافته به ایجاد فرصت‌های شغلی و آموزش و کارایی

برای مددجویان و از سوی دیگر، عدم تمایل افراد تحت پوشش از کارآفرینی و ایجاد اشتغال، اهمیت مطالعه علل عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال را نشان می‌دهد. در این راستا، سؤال اصلی این پژوهش به این شرح است؛ مدل پارادایمیک عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال چگونه است؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

بیکاری را می‌توان یکی از هراس‌آورترین مشکلات اقتصاد یک کشور دانست و بی‌گمان، ریشه بسیاری از معضلات اجتماعی و حتی سیاسی را نیز باید در همین عارضه ملی جست‌وجو کرد. هنگامی که نرخ بیکاری از حد خاصی فراتر می‌رود، به سادگی می‌توان دریافت که بخش‌های مختلف اقتصاد دچار ناکارآمدی و کارکرد نامناسب است (رضوانی و همکاران، ۱۳۹۲). از دیدگاه کارشناسان، برای ایجاد اشتغال و رفع معضل بیکاری در چهار مقوله پشتیبانی از کارآفرینی و تشویق کارآفرینان به ایجاد مشاغل بیشتر و بهتر، تمرکز بیشتر بر اشتغال‌زایی و افزایش مهارت‌های نیروی کار، افزایش سازگاری بین نیروی کار و کارآفرینان از نظر تغییر شیوه‌های کاری و تغییرات محل کار از طریق ورود فناوری‌های نوین و ایجاد برابری در دستیابی به فرصت‌ها، می‌توان برنامه‌ریزی کرد (نادری مهدی، ۱۳۹۳). متون توسعه نشان می‌دهد که اغلب برای پاسخگویی به مسئله بیکاری، از چهار الگوی اشتغال استفاده می‌گردد: ۱. الگوی آرتور لوئیس، ۲. الگوی اقتصادی هارود-دومار، ۳. الگوی اکاوس، بلک و ودهال و ۴. الگوی محصول جدید. در ادامه به بررسی این الگوها به عنوان مهم‌ترین الگوهای اشتغال اشاره شده است؛

الگوی آرتور لوئیس، اقتصاد کشورهای در حال توسعه را یک اقتصاد دوبخشی روستایی و شهری تلقی می‌کند؛ در بخش روستایی عرضه نامحدود نیروی کار وجود دارد و سطح دستمزدها برابر با سطح حداقل معاش است. در این سطح دستمزدها، آنقدر مازاد نیروی کار وجود دارد که انتقال آن از بخش روستایی به مناطق شهری هیچ تأثیری در تولید متوسط در بخش کشاورزی ندارد؛ سرمایه‌گذاری تنها در بخش صنعتی (شهری) صورت می‌گیرد و سود حاصل از این سرمایه‌گذاری‌ها، دوباره در صنعت شهری سرمایه‌گذاری می‌شود. مدل دوبخشی لوئیس، اواخر دهه ۱۹۵۰ و اوایل دهه ۱۹۶۰، نظریه عمومی پذیرفته شده فرایند توسعه در کشورهای جهان سوم به‌شمار می‌آمد. این مدل با واقعیات مسائل توسعه کشورهای جهان سوم نظیر مسئله نابرابری و اشتغال مغایرت دارد؛ در این کشورها، دولت نقش اساسی در کاهش فقر و نابرابری و ایجاد اشتغال ایفا می‌کند و در صورت اراده کافی و اتخاذ سیاست‌های مناسب ایجاد اشتغال، می‌تواند روند تغییرات ذکر شده در مدل را معکوس کند.

الگوی بنیادی هارود-دومار بیشتر معطوف به رشد اشتغال است تا به رشد ستانده. این الگویی است که غالباً، هم در برنامه‌ریزی نرخ رشد اقتصادی لازم برای جذب افراد اضافه شده به نیروی کار و هم در محاسبه میزان شکاف بیکاری (در صورتی که چنین رشدی به دست نیاید) به کار می‌رود. رشد اشتغال خواه با فرض ثابت کردن ضریب‌های نیروی کار به ستانده یا با دخالت دادن فرض‌های مربوط به بهره‌وری که ضریب ستانده به نیروی کار در آن‌ها غالباً در طی زمان به صورتی مداوم و برون‌زا رشد می‌کند، فراهم می‌آید. در این صورت، رشد اشتغال اساساً تابعی خواهد بود از سطح (بهره‌وری)، نرخ پس‌انداز و نسبت سرمایه به ستانده. طبق این الگو، بیکاری عبارت خواهد بود از شکاف میان عرضه پیش‌بینی شده نیروی کار و تقاضای حاصل از تعداد فرصت‌های شغلی پیش‌بینی شده. دو ضعف بزرگ این نگرش که غالباً در هنگام عمل پیش‌بینی نمایان می‌شود، برون‌زا تلقی کردن بهره‌وری و ثابت فرض کردن نسبت سرمایه به ستانده است (قنبری و همکاران، ۱۳۹۵).

الگوی اکاوس، بلک و ودهال (۱۹۶۹) در تحلیل بیکاری در کشورهای در حال توسعه، نتایج عدم تعادل

قیمت‌های عوامل را با استفاده از منابع و تخصیص آن‌ها، به‌ویژه برای اشتغال، مورد پافشاری قرار داده است. این دیدگاه نیز به عدم تعادل بین سرمایه و نیروی کار توجه دارد که عدم سرمایه‌گذاری و وجود نیروی کار موجب بروز عدم تعادل در اقتصاد می‌گردد. این نظریه، سرمایه پولی را سبب به حرکت درآمدن اقتصاد در بازارها می‌داند؛ در اصل سرمایه و نیروی انسانی باید مکمل یکدیگر قلمداد شوند و با هم مد نظر قرار گیرند. نیروی انسانی یک سرمایه عظیم اقتصادی است و اگر بتوان با مدیریت صحیح، آن‌ها را تحت شرایطی به نظم درآورد، بسیار نتیجه‌بخش خواهد بود (قنبری و همکاران، ۱۳۹۵).

الگوی محصول جدید بر اساس غیر قابل انعطاف‌پذیری مزد و قیمت پایه‌گذاری شده است. لذا به دلایل بیکاری بر خوردی غیر ارادی وجود دارد و به عبارت دیگر، تقاضا برای کار کمتر از عرضه می‌باشد؛ اگر میزان تولید محصول بالا رود میزان اشتغال افزایش می‌یابد و اگر میزان تولید محصول کم شود اشتغال کاهش می‌یابد. این نظریه نیز به اشتغال بیشتر از بازده توجه دارد و توجه آن بیشتر بر نیروی انسانی است. در عین حال، نظریه‌های حمایتی نیز با پافشاری بر اشتغال، توانمندی شغلی را راه‌حلی برای برون‌رفت از وضعیت فقر روستایی و رسیدن به توسعه می‌دانند (قنبری و همکاران، ۱۳۹۵).

قسمت عمده‌ای از نیروی کار در هر جامعه، خواهان ایجاد درآمد توسط خودشان هستند و تمایلی به دریافت حقوق و دستمزد از کارفرما یا مؤسسات خصوصی و دولتی ندارند یا به لحاظ شرایط اقتصادی قادر به اشتغال در واحدها، بنگاه‌ها و مؤسسات خصوصی و دولتی نیستند. این بخش از نیروی کار در ادبیات اقتصادی به بخش خوداشتغالی تعلق دارند (نادری مهدی، ۱۳۹۳). خوداشتغالی، نوعی اشتغال در قالب خویش‌فرمایی است که فرد با اتکا به توان شخصی، خلاقیت و ابتکار خود به فعالیت تولیدی و خدماتی می‌پردازد و نتیجه آن منجر به کسب درآمد و ایجاد فضای کسب‌وکار می‌گردد. در طرح‌های خوداشتغالی مجری، کارفرمای خود است (امید، ۱۳۹۰). به بیانی دیگر، خوداشتغالی، تمرکز بر افرادی است که خودشان را به کار می‌گیرند و دستمزدی توسط دیگران یا سازمان‌ها به آن‌ها پرداخت نمی‌شود (نادری مهدی، ۱۳۹۳).

در این راستا، کیخا (۱۴۰۱) در پژوهشی بیان نمود که یکی از عوامل مؤثر بر بیکاری عدم تمایل افراد به اقدامات کارآفرینانه و اشتغال‌زایی است، او علل اصلی این نوع رفتار (عدم تمایل به اقدامات کارآفرینانه و خوداشتغالی) را در دودسته درون‌سازمانی (شامل ضعف در آموزش‌ها در سطح سازمان‌ها) و فراسازمانی (شامل حکمرانی نامناسب، ساختار اقتصادی ناکارآمد، ضعف فرهنگی و مسائل اجتماعی در زمینه اقدامات کارآفرینانه و خوداشتغالی) بیان نمود. رازقی نصرآباد و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان «فهم جامعه‌شناختی علل بیکاری جوانان شهر کرمانشاه بر اساس نظریه زمینه‌ای» عوامل ضعف نهادی-مدیریتی، عدم نظام‌مندی جهت ایجاد شغل، محدودیت‌های خانوادگی و کیفیت پایین سرمایه انسانی را از مهم‌ترین عوامل مؤثر در بیکاری و عدم تمایل آنان به کارآفرینی و خوداشتغالی بیان نمودند.

فراهانی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی بیان نمودند که عوامل بازدارنده رفتاری و انسانی در توسعه اشتغال و کارآفرینی شامل عوامل نگرش‌ها و مؤلفه‌های رفتاری جامعه ایرانی در وابستگی به بدنه دولتی و بالا بودن روحیه مطالبه‌گری از دولت؛ عدم اعتماد منابع انسانی به بخش خصوصی از یک طرف و زیاده‌خواهی و منفعت‌طلبی بخش خصوصی؛ ناکامی دولت در پیاده‌سازی اصل ۴۴ در واگذاری به بخش خصوصی؛ باور عمومی جامعه ایرانی به انجام امور به صورت فردی؛ فراز و فرودهای مسائل امنیتی و امنیت سرمایه‌گذاری و عدم وجود سیستم کنترلی منعطف و ارگانیک هستند.

مطالعه محبوبی و همکاران (۱۳۹۸) با هدف آسیب‌شناسی طرح کسب‌وکارهای خُرد و خانگی کمیته امداد امام خمینی (ره) در استان گلستان نشان داد مهم‌ترین نقطه قوت، طرح استفاده از نیروی کار سایر اعضای خانواده و ایجاد زمینه کار خانوادگی، مهم‌ترین نقطه ضعف، ناکافی بودن اطلاعات و مهارت‌های فنی و تخصصی مددجویان جهت راه‌اندازی کسب‌وکار، مهم‌ترین فرصت، فراهم بودن زمینه برخورداری از آموزش‌های رایگان فنی و حرفه‌ای و مهم‌ترین تهدید، واردات بی‌رویه محصولات مشابه با قیمت کمتر بود.

تجری و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود بیان نمودند که از مهم‌ترین علل استقبال افراد از اقدامات اشتغال‌زایی شامل آموزش و اطلاع‌رسانی صحیح، سیاست‌گذاری مناسب، رفع موانع قانونی، تمرکززدایی، تأسیس اتحادیه صنفی هستند. نتایج مطالعه باقری و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان «تحلیل نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی (ره) در استان گلستان» نشان دادن مهم‌ترین تهدیدها «نبود تعاونی‌های حمایت‌کننده از کسب‌وکارهای خانگی»، «واردات بی‌رویه محصولات مشابه با قیمت کمتر» و «عدم آشنایی مددجویان با روش‌های تبلیغاتی» بود. همچنین «خرید ارزان قیمت محصولات تولیدی توسط دلالان» و «نبود برند مشخص برای محصولات تولیدی مددجویان» به عنوان مهم‌ترین نقاط ضعف شناسایی شده بودند.

نتایج مطالعه محبوبی و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان «موانع توانمندسازی مددجویان در طرح‌های اشتغال‌زایی کشاورزی کمیته امداد در استان گلستان» نشان داد موانع توانمندسازی مددجویان در طرح‌های اشتغال‌زایی کشاورزی در سه عامل اقتصادی، فردی و خانوادگی، انگیزشی، آموزشی، رفتاری، بازار، اعتبارات، شغلی و اجتماعی قرار می‌گیرند که در مجموع ۶۶/۰۸ درصد از واریانس کل متغیرها را تبیین کردند. محترم و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر استقبال مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد، شامل آگاهی مددجو از وجود طرح کسب‌وکار، تجربه خوب سایر مددجویان، مناسب بودن مدت بازپرداخت وام اشتغال، اعتماد و اطمینان مددجو نسبت به پرداخت وام، رسیدن به خودکفایی در زمان کوتاه، رضایت از روند آسان دریافت وام‌های اشتغال و ایجاد مهارت‌های کارآفرینانه در مددجو هستند.

سو و همکاران^۱ (۲۰۲۱) در پژوهشی در زمینه عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی بیان نمودند که توسعه آموزش کارآفرینی و حمایت از افراد در تمایل آنان برای اقدامات کارآفرینانه و اشتغال‌زایی مؤثر است. نتایج تحقیق شتار^۲ (۲۰۱۵) نشان داد مهم‌ترین موانع توانمندسازی زنان در هند کم‌سودای، فقر، فقدان سلامتی و ایمنی مناسب، مهارت اندک، عدم برابری جنسیتی و عدم برابری در تقسیم کار منزل است. اسایاس آمفونه و تولوسا دگاگا^۳ (۲۰۱۵) در پژوهشی در اتیوپی، موانع توانمندسازی زنان در طرح‌های اشتغال‌زایی را درخواست وثیقه برای اعطای اعتبارات، پیچیدگی نظام اداری، شرایط پس‌انداز و میزان کم وام اعطایی ذکر کرده‌اند.

بررسی‌های صورت گرفته و شواهد موجود نشان می‌دهد اگرچه طرح‌های اشتغال کمیته امداد دارای دستاورد نسبی بوده اما در زمینه توانمندسازی مددجویان تحت حمایت با برخی موانع مواجه است که از جمله می‌توان به مواردی چون ضعف در توانمندی‌های مددجویان، کمبود اعتبارات، ضعف نقدینگی و سرمایه در گردش مددجویان، سواد پایین بخش عمده‌ای از افراد تحت حمایت، عدم آشنایی تعداد کثیری از افراد تحت حمایت با حرفه یا مهارت خاص، عدم توجه به نیازسنجی در ارائه طرح‌ها و برنامه‌های اشتغال‌زایی، ضعف پوشش‌های حمایتی موجود و عدم تناسب آن‌ها با هزینه‌های زندگی، ناپایداری اشتغال و عدم برخورداری از امنیت شغلی اشاره کرد (محبوبی و

1. Su et al.

2. Shettar

3. Esayas Amphune & Tolossa Degaga

همکاران، ۱۳۹۷).

همچنین با توجه به تعداد زیاد مددجویان تحت پوشش طرح‌های اشتغال و هزینه‌های زیادی که بر کمیته امداد تحمیل می‌شود، لزوم شناخت علل عدم استقبال افراد از کارآفرینی و ایجاد اشتغال احساس می‌شود. بررسی مطالعات مختلف نشان می‌دهد، اگرچه در زمینه موضوع مورد مطالعه پژوهش‌های مرتبطی صورت گرفته است اما تا کنون تحقیق منسجمی در زمینه بررسی علل عدم استقبال افراد از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان کرمانشاه آن هم در خصوص افراد تحت حمایت یک سازمان از جمله کمیته امداد صورت نگرفته است؛ همچنین در این مطالعه با توجه به وضعیت موجود و در نظر گرفتن کلیه شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر و با استفاده از رویکردی اکتشافی یک مدل پارادایمیک از علل عدم استقبال افراد ارائه می‌گردد؛ کاری که تا کنون کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. از این‌رو، این مطالعه به بررسی علل عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان کرمانشاه پرداخته است.

۳. روش‌شناسی

پژوهش حاضر، بر اساس رویکرد کیفی و با استفاده از روش نظریه بنیانی (گرند تئوری) انجام پذیرفت. نظریه بنیانی از جمله روش‌هایی است که در تحقیقات کیفی استفاده می‌شود و مبتنی بر رویکرد استقرایی است. این روش‌شناسی به‌طور وسیعی در جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی مورد استفاده قرار گرفته است (گولدینگ^۱، ۲۰۰۰). نظریه بنیانی برگرفته از داده‌هایی است که در طی فرایند پژوهش به‌صورت نظام‌مند گردآوری و تحلیل شده‌اند. در این روش، قابلیت تعمیم مؤثر نیست، بلکه هدف درک پدیده^۲ است. با توجه به مطالعات پژوهشگران در زمینه روش‌شناسی نظریه بنیانی به مراحل عملی ساخت تئوری یا مدل در پنج مرحله اشاره می‌شود. مرحله اول، طرح پژوهش است شامل دو گام؛ بررسی مطالعات فنی و انتخاب موارد. مرحله دوم، گردآوری داده‌هاست که ورود به میدان پژوهش است. مرحله سوم، تنظیم داده‌ها و نگارش گویه‌ها و مفاهیم است. مرحله چهارم، تجزیه و تحلیل داده‌ها است که اصلی‌ترین بخش پژوهش است و مرحله پنجم طراحی و اعتبار مدل است. نظریه بنیانی یک روش برای استخراج مفاهیم از دل داده‌ها و سپس ترکیب آن‌ها برای ایجاد یک نظریه است (گلنزر و هولتون^۳، ۲۰۰۴). بر اساس نظریه بنیانی، فرضیه از پیش تعیین‌شده‌ای وجود ندارد، اما در فرایند تجزیه و تحلیل می‌توان به آن دست‌یافت (کوربین و استراوس^۴، ۲۰۰۸). زمانی که هیچ فرضیه روشنی وجود ندارد یا اینکه در منطقه‌ای، تا کنون پژوهشی در زمینه‌ای صورت نگرفته باشد یا پژوهش‌های محدودی صورت گرفته باشد، روش نظریه بنیانی از طریق ایجاد یک نظریه جدید، نتایج خوبی را ارائه خواهد داد (جوانیس و همکاران^۵، ۲۰۱۷). از آنجا که در زمینه موضوع مورد پژوهش، به‌خصوص در منطقه مورد مطالعه، به پژوهش خاصی دسترسی پیدا نشد و چون هدف این پژوهش، رسیدن به یک نظریه از دل داده‌های میدانی مستخرج از زمینه مورد مطالعه بود، روش نظریه بنیانی به عنوان روشی مناسب برای این مطالعه در نظر گرفته شد.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، شامل کلیه خبرگان در زمینه موضوع مورد مطالعه از کلیه جوامع ذی‌نفع (شامل اعضای هیئت‌علمی دارای رزومه و تخصص مرتبط، خبرگان تحت حمایت، خبرگان و کارشناسان کمیته

1. Goulding
2. phenomenon
3. Glaser & Holton
4. Corbin & Strauss
5. Jovanovic et al.

امداد) در استان کرمانشاه بود. در این پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند^۱ از نوع گلوله‌برفی^۲ و نظری استفاده شد. در نمونه‌گیری هدفمند، افراد در ابتدا به این دلیل انتخاب شدند که راجع به پدیده مورد نظر، اطلاعات خاصی داشتند؛ یا اینکه با آن پدیده مواجه شده بودند. در نمونه‌گیری از نوع گلوله‌برفی، انتخاب هر شرکت‌کننده، بستگی به اطلاعات حاصل از شرکت‌کنندگان قبلی و تجزیه و تحلیل داده‌ها دارد. حجم نمونه بر اساس اشباع نظری با ۳۶ نفر تکمیل گردید. همچنین، گردآوری داده‌ها در این مطالعه از طریق مصاحبه انجام شد و در حین مصاحبه یادداشت‌برداری میدانی صورت گرفت. همچنین در این پژوهش به منظور تحلیل داده‌ها از الگوی سه مرحله‌ای کدگذاری باز^۳، محوری^۴ و انتخابی^۵ بهره گرفته شد (کوربین و استراوس، ۲۰۰۸).

کدگذاری باز، یا سطح اول کدگذاری که آن را کدگذاری مبنا نیز می‌خوانند اولین مرحله تجزیه و تحلیل و شکستن اولیه داده‌هاست. داده‌ها به کوچک‌ترین واحد خود شکسته می‌شوند (ادیب حاج باقری و همکاران، ۱۳۸۶). در این مرحله از پژوهش حاضر که هم‌زمان با ثبت و ضبط عین عبارات بیان‌شده، نتایج به دست آمده از مصاحبه عمیق صورت پذیرفت، تلاش شد تا نتایج بر روی کاغذ پیاده و در نهایت واژه‌ها و عبارات اصلی نقل قول‌ها برای کدگذاری استخراج شوند. در واقع پژوهشگر پس از تبدیل داده‌ها به متن، خط به خط آن‌ها را مطالعه و کدگذاری کرد که حاصل این کار ایجاد مفاهیم و مقوله‌های متعددی در پژوهش بود که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. در کدگذاری محوری، طبقات تشکیل شده توسعه می‌یابند و هر طبقه شامل زیرطبقه‌هایی خواهد بود و ارتباط هر یک از آن‌ها نیز مشخص می‌شود. لازمه مرحله کدگذاری محوری مقایسه دائمی داده‌هاست. پژوهشگر، داده‌های کدگذاری شده را با یکدیگر مقایسه می‌کند و به صورت خوشه‌هایی که با هم تناسب دارند در می‌آورد و کدهای مشابه را در یک طبقه قرار می‌دهد (ادیب حاج باقری و همکاران، ۱۳۸۶).

در این مرحله، کدها و دسته‌های اولیه‌ای که در کدگذاری باز ایجاد شده بودند، با موارد مشابه ادغام و ارتباط بین خرده طبقه‌ها مشخص و طبقاتی با مفاهیم جدید تشکیل گردید. در کدگذاری انتخابی نیز با تلفیق و توأم کردن طبقات به وجود آمده مدل اولیه پژوهش ایجاد می‌شود. در این مرحله جمله‌هایی که قبلاً کدگذاری شده‌اند دوباره با هم ترکیب می‌شوند تا رابطه میان آن‌ها قابل درک شود و سپس نمودار مربوط به آن‌ها ترسیم می‌گردد که باید همپوشانی مباحث را دربر گیرد (صبا و همکاران، ۱۴۰۲؛ کرمیان و سقائیان، ۱۴۰۲؛ فرانسیا و همکاران، ۲۰۰۸). در این مرحله جمله‌هایی که قبلاً کدگذاری شده بودند دوباره با هم ترکیب شدند تا مقوله‌ای که قادر است سایر طبقات یا مفاهیم را به یکدیگر ارتباط دهد شناسایی شود و چارچوب مفهومی پژوهش به تدریج شکل گیرد. همچنین، به منظور تعیین روایی و پایایی در این پژوهش، از تکنیک‌های مثلث‌سازی^۷ و کنترل به وسیله اعضا، استفاده شد.

۴. نتایج

با توجه به فرایند پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها و رسیدن به مفاهیم مختلف، مدلی پارادایمیک در مورد پدیده «عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال کمیته امداد استان کرمانشاه» ایجاد شد. در ادامه،

1. Purposeful Sampling
2. Snowball sampling
3. Open Coding
4. Axial Coding
5. Selective Coding
6. Francisa et al.
7. Triangulation

نتایج پژوهش در دو بخش یافته‌های توصیفی و تحلیلی ارائه شده است:

۴-۱. یافته‌های توصیفی

در بخش توصیفی ویژگی‌های فردی افراد مورد مطالعه بیان شده است. بر اساس نتایج، ۲۳ نفر از افراد مورد بررسی، زن و ۱۳ نفر مرد بودند. از لحاظ وضعیت تأهل ۲۹ نفر متأهل و ۷ نفر مجرد بودند. بر اساس جدول ۱، متوسط سن افراد مورد مطالعه ۴۵ سال (انحراف معیار = $6/78$)، بود. همچنین بیشترین فراوانی سنی افراد ($33/3$ درصد)، در دو طبقه ۴۲ تا ۴۷ سال و ۴۸ تا ۵۳ سال قرار داشت. یافته‌های پژوهش در خصوص سابقه فعالیت پاسخ‌گویان نشان داد که $55/6$ درصد آنان بین دو تا نه سال سابقه فعالیت داشتند. پاسخ‌گویان با سابقه فعالیت ۲۴ تا ۳۰ سال ($16/7$ درصد) در رتبه بعدی قرار گرفتند. متوسط سابقه فعالیت پاسخ‌گویان مورد مطالعه حدود ۱۲ سال بود. در خصوص حوزه فعالیت پاسخ‌گویان، ۶۱ درصد (۲۲ نفر) آنان از کارکنان و تسهیلات‌گران کمیته امداد استان کرمانشاه، ۲۵ درصد (۹ نفر) از افراد مورد حمایت کمیته امداد و ۱۴ درصد (۵ نفر) اعضای هیأت علمی دانشگاه بودند (جدول ۱).

جدول ۱. ویژگی‌های دموگرافیک پاسخ‌گویان (یافته‌های پژوهش)

ویژگی	طبقه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی تجمعی	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانگین
گروه سنی	۲۹ تا ۳۵ سال	۴	۱۱/۱	۱۱/۱	۶/۷۸	۲۹	۵۹	۴۵/۰۰
	۳۶ تا ۴۱ سال	۶	۱۶/۷	۲۷/۸				
	۴۲ تا ۴۷ سال	۱۲	۳۳/۳	۶۱/۱				
	۴۸ تا ۵۳ سال	۱۲	۳۳/۳	۹۴/۴				
	۵۴ تا ۵۹ سال	۲	۵/۶	۱۰۰				
سابقه	۲ تا ۹ سال	۲۰	۵۵/۶	۵۵/۶	۸/۷۹	۷	۳۰	۱۱/۶۹
	۱۰ تا ۱۶ سال	۵	۱۳/۹	۶۹/۴				
	۱۷ تا ۲۳ سال	۵	۱۳/۹	۸۳/۳				
	۲۴ تا ۳۰ سال	۶	۱۶/۷	۱۰۰				
حوزه فعالیت	کارکنان و تسهیلات‌گران	۲۲	۶۱					
	اعضای هیئت علمی	۵	۱۴					
	افراد مورد حمایت	۹	۲۵					

۴-۲. یافته‌های تحلیلی

۴-۲-۱. کدگذاری باز

کدگذاری باز شامل فرایند بررسی، مقایسه و ساخت مفاهیم از دل داده‌ها است. در واقع در این مرحله، پس از پیاده‌سازی یادداشت‌ها و مطالبی که از راه مصاحبه با کارشناسان، خبرگان، صاحب‌نظران و مطلعان کلیدی در زمینه موضوع مورد مطالعه به دست آمده بود، داده‌ها به صورت پاراگراف به پاراگراف بازنگری و پس از تشخیص فرایندها و نکات اصلی، به هر جمله کد داده شد. سپس با استفاده از تحلیل مفهومی نتایج و چندین بار مرور، ادغام و حذف کدهای اضافه و بی‌ربط با موضوع پژوهش، کدها و مفاهیم اصلی استخراج گردید. فرایند بررسی بر اساس سؤال‌های پژوهش، به شرح زیر ادامه یافت:

الف: عوامل مؤثر بر عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال کدام‌اند؟ در پاسخ به این سؤال جامعه مورد مطالعه پاسخ‌های متنوعی ارائه دادند که پس از حذف موارد بی‌ربط و تکراری حدود بیست و دو کد استخراج گردید (جدول ۲).

جدول ۲. عوامل مؤثر بر عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال (کدگذاری باز) (یافته‌های پژوهش)

ردیف	جمله کلیدی	مفهوم استخراج شده
۱	«... یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که افراد تحت حمایت دارند این است که فرهنگ کارآفرینانه آنان ضعیف است. به عبارتی دیگر دیدگاه حاکم بر جامعه به نحوی است که دریافت مستمری هرچند ناچیز بسیار بهتر از پیگیری فعالیت‌های کارآفرینانه است...»	ضعف فرهنگ کارآفرینانه در بین مددجویان
۲	«... علاوه بر فرهنگ کارآفرینی که عاملی کلان است، در سطح فردی نیز نگرش و دیدگاه کارآفرینانه وجود ندارد. به عبارتی دیگر، افراد به دنبال اقدامات کارآفرینانه به دلایل مختلف نیستند...»	عدم وجود دیدگاه و نگرش کارآفرینانه
۳	«... یکی از علل عدم استقبال از اقدامات کارآفرینانه، ترس مددجویان از قطع مستمری است...»	ترس از قطع مستمری
۴	«... خب مددجویان علاوه بر مستمری و حقوق مستقیم، از حمایت‌های دیگری برخوردار هستند. هرچند پول نقد نیست اما هزینه‌های زندگی آنان را کاهش می‌دهد؛ لذا از جمله علل عدم استقبال از کارآفرینی، ترس آنان از قطع سایر حمایت‌ها است...»	ترس از خارج شدن از چرخه دریافت سایر حمایت‌ها
۵	«... یکی دیگر از علل عدم استقبال افراد، فشارهای اجتماعی است. بعضاً مادر سرپرست خانوار تمایل به کارآفرینی دارد، اما خانواده او اجازه چنین کاری به او نمی‌دهد...»	فشارهای اجتماعی اقوام
۶	«... یکی از مهم‌ترین عوامل، مربوط به این است که افراد مهارت کافی را برای شروع یک کسب‌وکار ندارند... این افراد اگر آموزش ببینند و توانمند شوند حتماً به سمت کارآفرینی خواهند رفت...»	عدم برخورداری از حرفه و مهارت مناسب در مشاغل
۷	«... گاهی مواقع آموزشی ارائه می‌شود. فرد هم ماهر و توانمند می‌شود اما محصول یا خدمت او مورد نیاز جامعه نیست لذا تمایلی برای راه‌اندازی آن کسب‌وکار را ندارد...»	عدم توانمندسازی مددجویان متناسب با نیاز روز جامعه و بازار کار
۸	«... ببینید یکی از مهم‌ترین علل عدم تمایل افراد به کارآفرینی این است که مددجویان تا کنون طعم درآمد خود را نچشیده‌اند و ندیده‌اند که می‌توانند با مقداری تلاش چند برابر مستمری کمیته امداد را کسب کنند... اگر تجربه کنند و دهن‌بین نباشند حتماً استقبال خواهند کرد...»	عدم تجربه در بین مددجویان در زمینه اقدامات کارآفرینی و اشتغال‌زایی
۹	«... شما می‌دانید چقدر وام می‌دهند؟ ۱۵۰ تومن. به نظر شما رهن یک مغازه در داخل شهر چقدر است؟ خب مشخص است که این مبلغ وام با هزینه‌های موجود هم‌خوانی ندارد!...»	کم بودن میزان تسهیلات بانکی ارائه شده
۱۰	«... ببینید توانمندسازی مددجویان اقدامی است که باید همه مشارکت کنند؛ مثلاً شهرداری باید به این‌ها زمین یا غرفه یا دکه رایگان بدهد... فنی و حرفه‌ای آموزش لازم ارائه دهد و... اما خب کسی در ارائه تسهیلات و حمایت‌ها مشارکت نمی‌کند...»	عدم ارائه تسهیلات و حمایت‌های مکمل از طرف ارگان‌های مختلف از قبیل عدم تخصیص زمین یا غرفه به مددجویان
۱۱	«... در طی سال گذشته اگر قیمت دلار را چک کنیم چند بار کاهشی و افزایشی بوده است این یعنی همه اجناس، مواد اولیه و محصولات و خدمات متناسب با دلار کاهشی و یا افزایشی می‌شوند. در این حالت افرادی که از توان مالی کمتری برخوردارند، توانایی رقابت در بازار را ندارند و محکوم به شکست هستند؛ لذا نوسانات بازار سبب عدم ریسک‌پذیری مددجویان و به‌مراتب، عدم استقبال از اقدامات کارآفرینانه می‌گردد...»	نوسانات بازار و عدم توانایی ریسک‌پذیری مددجویان
۱۲	«... ببینید مبلغ وام با میزان تورم رشد نکرده است. در همین سال گذشته دلار دو و نیم برابر شد؛ اما وام چقدر تغییر کرد؟ هزینه‌های راه‌اندازی کسب‌وکار حقیقتاً بر اساس نرخ دلار بالا می‌رود...»	افزایش نرخ تورم اما ثبات در میزان تسهیلات
۱۳	«... دیگر علل عدم استقبال مربوط به نداشتن پشتوانه مالی برای تکمیل سرمایه است. وام ارائه شده، همه هزینه‌ها را پوشش نمی‌دهد. از طرفی این افراد فقیر هستند و توانایی مالی ندارند، لذا از طرح هم استقبال نمی‌کنند...»	عدم وجود سرمایه مکمل لازم و کافی
۱۴	«... یکی از مهم‌ترین علل عدم استقبال از اقدامات کارآفرینانه مربوط به عوامل انگیزشی افراد به دلایل مختلف از قبیل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاستی است و تمایلی برای خوداشتغالی ندارند...»	نداشتن انگیزه جهت اقدامات کارآفرینانه
۱۵	«... در این سطح از سن و سال و البته وضعیت اقتصادی، مهارتی و... برای کارآفرینی نیاز به اعتماد به‌نفس بالایی است؛ اما خب با توجه به شرایط مددجویان و البته فرهنگ جامعه و همچنین نوع حمایت‌ها می‌توان گفت که این افراد اعتماد به‌نفس کافی برای راه‌اندازی را ندارند...»	فقدان یا کمبود اعتماد به‌نفس به دلایل مختلف

ادامه جدول ۲. عوامل مؤثر بر عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال (کدگذاری باز)

ردیف	جمله کلیدی	مفهوم استخراج شده
۱۶	«... مشاغلی که پیشنهاد می‌شوند از نظر اقتصادی جذابیت ندارند؛ یعنی مشاغلی تکراری و اشباع شده هستند و متأسفانه سودآوری بالایی ندارند ...»	عدم تنوع و جذابیت کافی در بین فرصت‌های کارآفرینانه و مشاغل معرفی شده
۱۷	«... یکی از بزرگ‌ترین موانع، بانک‌ها هستند. بانک‌ها برای ارائه تسهیلات ضمانت‌های سنگین می‌خواهند در حالی که مددجویان افراد ضعیف جامعه هستند و توانایی تأمین وثیقه را ندارند؛ لذا مجبورند وام نگیرند ...»	قوانین سخت بانکی در تأمین ضمانت
۱۸	«... حتی اگر ضمانت را هم تأمین کنند بازهم قوانین بانکی متأسفانه دست‌وپاگیر است. به‌عنوان مثال پرداخت وام زمان‌بر است و یا وام مرحله‌ای پرداخت می‌شود ...»	عدم وجود انعطاف در قوانین پرداخت تسهیلات (پرداخت کند و مرحله‌ای وام‌ها و ...)
۱۹	«... کارشناسان مرتبط با اشتغال‌زایی در ادارات کمیته امداد متأسفانه تخصص و مدرک متناسب با فرصت‌سنجی و اشتغال‌زایی و کارآفرینی ندارند و این زمینه عدم اعتماد و همکاری مددجویان را فراهم می‌کند ...»	عدم استفاده از دانش آموختگان مرتبط با رشته‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی در سطح ادارات ذی‌ربط
۲۰	«... هرچند که در مشاوره‌های شغلی تلاش ارزشمندی انجام می‌گیرد اما مناسب و متناسب با نیاز روز جامعه و یا شرایط مددجویان نیست. از طرفی حتی اگر مشاوره‌ها به‌درستی انجام گیرد آموزش‌های لازم و مهارت‌آموزی‌ها مشکل‌ساز می‌شوند ...»	عدم مشاوره شغلی مناسب و به‌مراتب عدم ارائه آموزش کافی و متناسب جهت راه‌اندازی کسب‌وکار به مددجویان
۲۱	«... خب هر منطقه و هر مکانی پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های خاص خود را دارد؛ لذا فرصت‌های کارآفرینانه باید متناسب با شرایط موجود هر منطقه احصا و معرفی شوند تا زمینه اشتغال‌زایی پایدار را فراهم کنند و افراد برای اقدامات کارآفرینانه ترغیب شوند ...»	عدم معرفی فرصت‌های کارآفرینانه به‌روز جهت اشتغال‌زایی پایدار با تأکید بر پتانسیل‌ها و مزیت‌های هر منطقه
۲۲	«... مشکل اصلی اینجا است که حتی اگر مددجویان استقبال کنند و کسب‌وکار راه‌اندازی کنند اما برای بازاریابی با مشکلاتی مواجه هستند که باید رفع شوند ...»	نبود یک سیستم مشاوره‌ای در کمیته امداد جهت بازاریابی مناسب و جلوگیری از ورشکستگی طرح‌ها

ب: تا کنون چه اقداماتی در زمینه استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در کمیته امداد استان کرمانشاه انجام گرفته است؟ در پاسخ به این سؤال، جامعه مورد مطالعه به موضوعاتی اشاره کردند که پس از حذف موارد تکراری در نهایت یازده مفهوم استخراج گردید که نتایج آن در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. اقدامات انجام گرفته در زمینه عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در کمیته امداد استان کرمانشاه (کدگذاری باز) (یافته‌های پژوهش)

ردیف	جمله کلیدی	مفهوم استخراج شده
۱	«... یکی از اقدامات ما این است که در زمینه آموزش مهارت و توانمندسازی مددجویان کلاس‌های آموزشی و مهارت‌آموزی برگزار می‌کنیم ...»	برگزاری کلاس‌های آموزشی و ارائه مهارت‌های تخصصی
۲	«... برخی از کارگاه‌ها با هدف اطلاع‌رسانی است؛ به عبارت دیگر، به‌دنبال افزایش آگاهی و توجیه مددجویان از ارائه تسهیلات و ... هستیم تا زمینه ترغیب آنان جهت اقدام برای اشتغال را فراهم کنیم ...»	برگزاری کارگاه‌های اطلاع‌رسانی - توجیهی در زمینه اشتغال‌زایی (آگاهی در زمینه انواع مشاغل، مبلغ و نحوه دریافت وام و ...)
۳	«... مشکلات عمده اقدامات کارآفرینانه، عدم توانایی مددجویان در بازاریابی و فروش محصولات است که در این زمینه نیز مشاوره‌هایی به مددجویان ارائه می‌گردد ...»	مشاوره و توانمندسازی در زمینه بازاریابی و فروش محصولات و خدمات
۴	«... در برخی از موارد با هدف ترغیب مددجویان علاوه بر پرداخت وام ۱۵۰ میلیون تومانی، تسهیلات بلاعوض نیز اعطا می‌گردد ...»	پرداخت تسهیلات بلاعوض
۵	«... مهم‌ترین عامل جهت راه‌اندازی یک کسب‌وکار، تأمین مالی است که کمیته امداد در این زمینه اقدام به ارائه وام با بهره پایین و بازپرداخت بلندمدت می‌نماید ...»	ارائه تسهیلات کم سود و با اقساط بلندمدت
۶	«... گاهی مواقع برای رفع مشکلات تأمین وثیقه و ضمانت نیز اقداماتی انجام شده که خوشبختانه زمینه اقدام برای کارآفرینی را فراهم نموده است ...»	در مواردی، تأمین ضمانت

ادامه جدول ۳. اقدامات انجام گرفته در زمینه عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در کمیته امداد استان کرمانشاه (کدگذاری باز)

ردیف	جمله کلیدی	مفهوم استخراج شده
۷	«... من معتقدم استفاده از تسهیلات و اقدام برای کارآفرینی یک اقدام انگیزشی است. همکاران من همواره به دنبال این هستند که انگیزش افراد را برانگیخته و زمینه جذب آنان را فراهم کنند...»	تشویق و ترغیب استقبال از طرح‌ها و اجرای آن
۸	«... همواره برای اینکه مددجویان راه بیفتند باید زمینه اقدامات آنان را تسهیل نمود؛ مثلاً پرداخت وام را تا حد امکان تسهیل کرد و یا حتی در رهن و اجاره یک مکان خوب مشارکت کرد...»	پیگیری و هماهنگی در امور جهت اشتغال‌زایی
۹	«... خوب بعد از اینکه افراد ترغیب و تشویق شدند و اشتغال‌زایی کردند، ما آنان را رها نخواهیم کرد و همواره آنان را رصد کرده و مشاوره‌های لازم را با هدف اشتغال‌زایی پایدار ارائه خواهیم نمود...»	راهبری شغلی
۱۰	«... این اقدام یک اقدام تک‌بعدی نیست که صرفاً یک اداره را درگیر کند ماهیتی چندبعدی دارد که باید همه ادارات پای کار باشند. یکی برای صدور مجوز، دیگری برای پرداخت وام، یکی برای مهارت‌آموزی و...»	ایجاد هماهنگی در بین ادارات ذی‌ربط تا حد امکان (بانک‌ها، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، اداره کار و...)
۱۱	«... از دیگر اقدامات ما این است تا زمانی که مددجو به خودکفایی نرسد مستمری او قطع نخواهد شد که منظور از خودکفایی ۱/۵ برابر حداقل حقوق مصوب اداره کار است...» (یعنی ۱/۵ برابر حداقل حقوق اداره کار)	عدم قطع مستمری تا حصول خودکفایی

ج: هر یک از اقدامات انجام گرفته چه پیامدهایی را به دنبال داشته است یا می‌تواند به دنبال داشته باشد؟
در پاسخ به این سؤال، جامعه مورد مطالعه به مواردی اشاره کردند که پس از حذف و پالایش موارد مطرح شده، در نهایت ده مفهوم کلیدی استخراج گردید. این مفاهیم در جدول ۴ قابل مشاهده است.

جدول ۴. پیامدهای اقدامات انجام گرفته در زمینه عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در کمیته امداد استان کرمانشاه (کدگذاری باز) (یافته‌های پژوهش)

ردیف	جمله کلیدی	مفهوم استخراج شده
۱	«... از مهم‌ترین پیامدهای اقدامات انجام شده می‌توان به فرهنگ‌سازی در زمینه اقدامات کارآفرینانه اشاره کرد...»	توسعه فرهنگ کارآفرینانه
۲	«... تغییر و بهبود نگرش‌های کارآفرینانه به واسطه آموزش‌های ارائه شده از مهم‌ترین پیامدها است...»	بهبود نگرش کارآفرینانه مددجویان
۳	«... آموزش‌های ارائه شده به معنای توسعه مهارت‌های مددجویان است...»	توسعه مهارت‌های شغلی مددجویان
۴	«... وقتی آموزش ارائه شود، وام پرداخت شود و سایر مواردی که عرض کردم اقدام شود همگی زمینه تشویق و ترغیب مددجو برای کارآفرینی را فراهم می‌کنند...»	تشویق و ترغیب مددجویان به سمت کارآفرینی و راه‌اندازی کسب‌وکار
۵	«... از مهم‌ترین پیامدها می‌توان به استقبال بخشی از مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زایی اشاره کرد هرچند که بخش نسبتاً زیادی نیست، اما این می‌تواند آغازی برای فرهنگ‌سازی مناسب در بین مددجویان باشد و افراد بیشتری را ترغیب به استقبال کند...»	استقبال بخشی از مددجویان از کارآفرینی و اشتغال‌زایی و توانمندسازی آنان
۶	«... خوب به واسطه ارائه آموزش‌ها و مشاوره‌ها و سایر حمایت‌ها می‌توان گفت که جامعه هدف برای اقدامات کارآفرینانه توانمند شده‌اند...»	توانمندسازی جامعه هدف و خروج افراد از حمایت
۷	«... توانمندسازی و اقدامات اشتغال‌زایی به معنای افزایش درآمد و به مراتب، ارتقا سطح رفاه زندگی است. این مهم به ارتقاء امید به زندگی و محرومیت‌زدایی ختم می‌شود...»	ارتقاء امید به زندگی و محرومیت‌زدایی
۸	«... افزایش استقبال از طرح‌ها به واسطه اقدامات انجام شده به معنای افزایش اشتغال‌زایی در سطح جامعه است...»	افزایش اشتغال‌زایی
۹	«... افزایش استقبال از طرح‌ها یعنی افزایش اشتغال‌زایی و این به معنای افزایش درآمدزایی است...»	افزایش درآمدزایی
۱۰	«... افزایش درآمدزایی نیز سبب کاهش فقر خواهد شد که از مهم‌ترین پیامدها است...»	کاهش فقر

۴-۲-۲. کدگذاری محوری

در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیمی که در مرحله کدگذاری باز دارای قرابت معنایی و نزدیکی مفاهیم به یکدیگر بودند در یک طبقه (مقوله) جای گرفتند. در این مرحله، کدهای مستخرج در کدگذاری باز، پالایش شده و برای تشکیل خانواده‌های کد (کدگذاری محوری یا متمرکز) از یکدیگر تفکیک شدند. در واقع مفاهیم اولیه که در مرحله قبل طبقه‌بندی شدند، در این مرحله، با دسته‌بندی مقوله‌های فرعی، در قالب سیزده مقوله اصلی که کدهای محوری بودند، جای گرفتند و با توجه به نقش و جایگاه آن‌ها در عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در کمیته امداد، ابعاد پژوهش را تشکیل دادند. به عبارتی، از آنجا که در این پژوهش از مدل پارادایمیک نظریه بنیانی استفاده شده است، در مرحله کدگذاری محوری، مفاهیم استخراج شده بر اساس متغیرهای مدل، یعنی شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها دسته‌بندی شدند (جدول ۵).

جدول ۵. طبقات ایجاد شده حاصل از مفاهیم (کدگذاری محوری) (یافته‌های پژوهش)

کدهای محوری	کدهای اساسی	مفاهیم حاصل از کدگذاری باز
(A) شرایط علی	عوامل فرهنگی (A1)	ضعف فرهنگ کارآفرینانه در بین مددجویان عدم وجود دیدگاه و نگرش کارآفرینانه
	عوامل اجتماعی (A2)	ترس از قطع مستمری ترس از خارج شدن از چرخه دریافت سایر حمایت‌ها فشارهای اجتماعی اقوام
	عوامل مهارتی (A3)	عدم برخورداری از حرفه و مهارت مناسب در مشاغل عدم توانمندسازی مددجویان متناسب با نیاز روز جامعه و بازار کار عدم تجربه در بین مددجویان در زمینه اقدامات کارآفرینی و اشتغال‌زایی
	عوامل حمایتی (A4)	کم بودن میزان تسهیلات بانکی ارائه شده عدم ارائه تسهیلات و حمایت‌های مکمل از طرف ارگان‌های مختلف از قبیل عدم تخصیص زمین و یا غرفه به مددجویان
(B) شرایط زمینه‌ای	عوامل اقتصادی (B1)	نوسانات بازار و عدم توانایی ریسک‌پذیری مددجویان افزایش نرخ تورم اما ثبات در میزان تسهیلات عدم وجود سرمایه مکمل لازم و کافی
	عوامل انگیزشی (B2)	نداشتن انگیزه جهت اقدامات کارآفرینانه فقدان و یا کمبود اعتماد به نفس به دلایل مختلف عدم تنوع و جذابیت کافی در بین فرصت‌های کارآفرینانه و مشاغل معرفی شده
	عوامل قانونی و سیاستی (C1)	قوانین سخت بانکی در تأمین ضمانت عدم وجود انعطاف در قوانین پرداخت تسهیلات (پرداخت کُند و مرحله‌ای وام‌ها و ...)
(C) شرایط مداخله‌گر	عوامل مدیریتی (C2)	عدم استفاده از دانش‌آموختگان مرتبط با رشته‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی در سطح ادارات ذی‌ربط عدم مشاوره شغلی مناسب و به‌مراتب عدم ارائه آموزش کافی و متناسب جهت راه‌اندازی کسب‌وکار به مددجویان عدم معرفی فرصت‌های کارآفرینانه به‌روز جهت اشتغال‌زایی پایدار با تأکید بر پتانسیل‌ها و مزیت‌های هر منطقه نبود یک سیستم مشاوره‌ای در کمیته امداد جهت بازاریابی مناسب و جلوگیری از ورشکستگی طرح‌ها
	اقدامات آموزشی (Eg1)	برگزاری کلاس‌های آموزشی و ارائه مهارت‌های تخصصی برگزاری کارگاه‌های اطلاع‌رسانی - توجیهی در زمینه اشتغال‌زایی (آگاهی در زمینه انواع مشاغل، مبلغ و نحوه دریافت وام و ...)
	اقدامات انجام گرفته توسط کمیته امداد (Eg)	مشاوره و توانمندسازی در زمینه بازاریابی و فروش محصولات و خدمات

ادامه جدول ۵. طبقات ایجاد شده حاصل از مفاهیم (کدگذاری محوری) (یافته‌های پژوهش)

کدهای محوری	کدهای اساسی	مفاهیم حاصل از کدگذاری باز
اقدامات انجام گرفته توسط کمیته امداد (Eg)	اقتصادی (Eg2)	پرداخت تسهیلات بلاعوض ارائه تسهیلات کم سود و با اقساط بلندمدت در مواردی تأمین ضمانت
	مدیریتی (Eg3)	تشویق و ترغیب جهت استقبال از طرح‌ها و اجرای آنها پیگیری و هماهنگی در امور جهت اشتغال‌زایی راهبری شغلی ایجاد هماهنگی در بین ادارات ذی‌ربط تا حد امکان (بانک‌ها، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، اداره کار و ...) عدم قطع مستمری تا حصول خودکفایی (حداقل ۱/۵ برابر حداقل حقوق اداره کار)
	پیامدهای فرهنگی (F1)	توسعه فرهنگ کارآفرینانه بهبود نگرش کارآفرینانه مددجویان توسعه مهارت‌های شغلی مددجویان تشویق و ترغیب مددجویان به سمت کارآفرینی و راهاندازی کسب‌وکار استقبال بخشی از مددجویان از کارآفرینی و اشتغال‌زایی و توانمندسازی آنان توانمندسازی جامعه هدف و خروج افراد از حمایت ارتقاء امید به زندگی و محرومیت‌زدایی افزایش اشتغال‌زایی
	پیامدهای اقتصادی (F2)	افزایش درآمدزایی کاهش فقر

بر اساس نظریه بنیانی اشتراوس (۱۹۸۷)، عواملی که باعث به وجود آمدن پدیده اصلی می‌شوند به سه دسته شرایط علی، شرایط مداخله‌گر و شرایط زمینه‌ای تقسیم می‌شوند. آنچه باعث تفاوت بین این سه مقوله محوری می‌شود، نقش هر کدام از آن‌ها در ایجاد پدیده اصلی است؛ به‌طوری که عواملی که در طبقه شرایط علی قرار می‌گیرند، عواملی هستند که بیشترین نقش را در ایجاد پدیده برعهده دارند و با حذف آن‌ها بروز پدیده امکان‌پذیر نخواهد بود. بر این اساس، با توجه به جدول ۵، شرایط علی در این پژوهش به چهار دسته عوامل فرهنگی (دارای دو مفهوم)، عوامل اجتماعی (دارای سه مفهوم)، عوامل مهارتی (دارای سه مفهوم) و عوامل حمایتی (دارای دو مفهوم) تقسیم شدند. این چهار طبقه محوری در مجموع شامل ده مفهوم بود. اولین عاملی که در بعد شرایط علی قرار گرفت، عامل فرهنگی بود. در این زمینه جامعه مورد مطالعه معتقد بودند که عوامل فرهنگی هم در سطح فرد مطرح است هم در سطح اجتماع. در اکثر افراد مددجو، نگرش کارآفرینانه وجود ندارد و آنان به دنبال اقدامات کارآفرینانه نیستند؛ افزون بر این در سطح کلان نیز، فرهنگ کارآفرینانه مددجویان بسیار پایین است و دریافت مستمری را بر خوداشتغالی ترجیح می‌دهند. دومین عاملی که در دسته شرایط علی قرار داشت، عامل اجتماعی بود که مفاهیمی همچون «ترس از قطع مستمری»، «ترس از خارج شدن از چرخه دریافت سایر حمایت‌ها» و «فشارهای اجتماعی اقوام» در این دسته جای گرفت. «فشارهای اجتماعی اقوام» یکی از عوامل اجتماعی مطرح شده توسط جامعه مورد مطالعه بود. به عقیده آنان، یکی از علل عدم استقبال افراد از فعالیت‌های کارآفرینانه، فشارهای اجتماعی است. این مسئله به‌ویژه برای زنان نمود بیشتری پیدا می‌کند؛ برای مثال گاهی اتفاق افتاده که مادر سرپرست خانوار تمایل به ایجاد کسب‌وکار برای خود و کارآفرینی دارد، اما خانواده و اقوام او، اجازه چنین کاری به او نمی‌دهند.

عامل مهارتی سومین دسته شناسایی شده در بخش شرایط علی بود که شامل «عدم برخورداری از حرفه و مهارت مناسب در مشاغل»، «عدم توانمندسازی مددجویان متناسب با نیاز روز جامعه و بازار کار» و «عدم تجربه در

بین مددجویان در زمینه اقدامات کارآفرینی و اشتغال‌زایی» بود. به گفته جامعه مورد مطالعه یکی از مهم‌ترین عوامل این است که این افراد مهارت کافی را برای شروع یک کسب‌وکار ندارند. از طرفی گاهی مواقع آموزش ارائه می‌شود اما محصول یا خدمت آنان مورد نیاز جامعه نیست لذا تمایلی برای راه‌اندازی آن کسب‌وکار را ندارند. عامل حمایتی چهارمین عامل شناخته شده در دسته شرایط علی بود. در این طبقه محوری، دو مفهوم «کم بودن میزان تسهیلات بانکی ارائه شده» و «عدم ارائه تسهیلات و حمایت‌های مکمل از طرف ارگان‌های مختلف از قبیل عدم تخصیص زمین و یا غرفه به مددجویان» قرار گرفت. در این زمینه خبرگان مورد مطالعه اذعان داشتند مبلغ حمایت‌هایی که برای طرح‌های کارآفرینی اختصاص داده شده نسبت به تورم موجود در جامعه بسیار پایین است و با این میزان حمایت ریالی نمی‌توان کسب‌وکار مناسبی را راه‌اندازی نمود. از طرفی، ارگان‌های دیگر، حمایت را فقط مربوط به کمیته امداد می‌دانند و مشارکت چندانی در حمایت از مددجویان ندارند که این مهم مانع پیشرفت در کارها شده است.

شرایط زمینه‌ای شرایطی است که زمینه را برای ایجاد پدیده فراهم می‌کند و می‌تواند بر راهبردها و اقدامات اثرگذار باشد. طبقه شرایط زمینه‌ای شامل دو طبقه محوری «عوامل اقتصادی» با سه مفهوم نوسانات بازار و عدم توانایی ریسک‌پذیری مددجویان، افزایش نرخ تورم اما ثبات در میزان تسهیلات و عدم وجود سرمایه مکمل لازم و کافی؛ و «عوامل انگیزشی» با سه مفهوم نداشتن انگیزه جهت اقدامات کارآفرینانه، فقدان یا کمبود اعتماد به نفس به دلایل مختلف و عدم تنوع و جذابیت کافی در بین فرصت‌های کارآفرینانه و مشاغل معرفی شده است. یکی از افراد مورد مطالعه بعد اقتصادی را این‌گونه بیان نمود:

«... در طی سال گذشته اگر قیمت دلار را چک کنیم چند بار کاهشی و افزایشی بوده است این یعنی همه اجناس، مواد اولیه و محصولات و خدمات متناسب با دلار کاهشی و یا افزایشی می‌شوند. در این حالت افرادی که از توان مالی کمتری برخوردارند، توانایی رقابت در بازار را ندارند و محکوم به شکست هستند؛ لذا نوسانات بازار سبب عدم ریسک‌پذیری مددجویان و به‌مراتب، عدم استقبال از اقدامات کارآفرینانه می‌گردد...».

همچنین به گفته یکی دیگر از افراد مورد مطالعه که به عوامل انگیزشی اشاره داشتند:

«... در این سطح از سن و سال و البته وضعیت اقتصادی، مهارتی و ... برای کارآفرینی نیاز به اعتماد به نفس بالایی است؛ اما خب با توجه به شرایط مددجویان و البته فرهنگ جامعه و همچنین نوع حمایت‌ها می‌توان گفت که این افراد اعتماد به نفس کافی برای راه‌اندازی را ندارند...».

طبقه بعدی مربوط به شرایط مداخله‌گر بود. شرایط مداخله‌گر شرایطی است که در کنار شرایط زمینه‌ای بر تقویت یا تضعیف راهبردهای به‌کار برده شده اثر می‌گذارد و در سطح کلان مورد توجه است. همچنین شرایط مداخله‌گر به جنبه‌هایی اطلاق می‌شود که تغییرات یا توسعه یک پدیده را تحت تأثیر قرار داده یا تغییر می‌دهد. در پژوهش حاضر دو طبقه «عوامل قانونی - سیاسی» با ۲ مفهوم قوانین سخت بانکی در تأمین ضمانت و عدم وجود انعطاف در قوانین پرداخت تسهیلات و «عوامل مدیریتی» با ۴ مفهوم عدم استفاده از دانش‌آموختگان مرتبط با رشته‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی در سطح ادارات ذی‌ربط، عدم مشاوره شغلی مناسب و به‌مراتب عدم ارائه آموزش کافی و متناسب جهت راه‌اندازی کسب‌وکار به مددجویان، عدم معرفی فرصت‌های کارآفرینانه به‌روز جهت اشتغال‌زایی پایدار با تأکید بر پتانسیل‌ها و مزیت‌های هر منطقه و نبود یک سیستم مشاوره‌ای در کمیته امداد جهت بازآرایی مناسب و جلوگیری از ورشکستگی طرح‌ها جزء شرایط مداخله‌گر دسته‌بندی شدند. باید گفت کم یا زیاد شدن این سه عامل موجب تغییر در میزان استقبال مددجویان از طرح‌های کارآفرینی می‌شود.

در بعد پیامدها، مشارکت‌کنندگان پژوهش معتقد بودند، اقدامات انجام گرفته توسط کمیته امداد استان

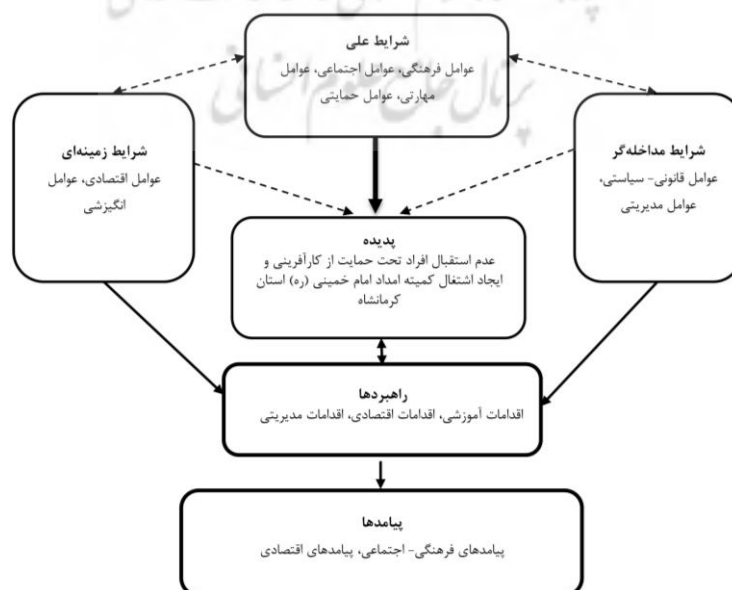
کرمانشاه موجب پیامدهای مثبتی شده است یا خواهد شد که در این زمینه به مجموعه‌ای از پیامدهای فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی اشاره داشتند. به عنوان مثال به عقیده افراد مورد مطالعه:

«... از مهم‌ترین پیامدها می‌توان به استقبال بخشی از مددجویان از طرح‌های اشتغال‌زایی اشاره کرد هرچند که بخش نسبتاً زیادی نیست، اما این می‌تواند آغازی برای فرهنگ‌سازی مناسب در بین مددجویان باشد و افراد بیشتری را ترغیب به استقبال کند...».

«... توانمندسازی و اقدامات اشتغال‌زایی به معنای افزایش درآمد و به مراتب، ارتقاء سطح رفاه زندگی است. این مهم به ارتقاء امید به زندگی و محرومیت‌زدایی ختم می‌شود...».

۴-۲-۳. کدگذاری انتخابی و طراحی مدل نهایی

ایده اصلی مرحله کدگذاری انتخابی، گسترش خط سیر داستانی است که همه چیز حول آن شکل می‌گیرد. به بیانی دیگر، کدگذاری انتخابی به روند انتخاب مقوله اصلی و مرکزی به‌طور منظم و ارتباط دادن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پر کردن جاهای خالی با مقولاتی که نیاز به اصلاح و گسترش بیشتر دارند، می‌پردازد. در این مرحله، جمله‌هایی که پیش‌تر کدگذاری شده‌اند، دوباره با هم ترکیب می‌شوند تا رابطه میان آن‌ها قابل درک شود و سپس نمودار مربوط به آن‌ها ترسیم می‌گردد. فعالیت عمده و اصلی این مرحله از تحلیل، ایجاد خط سیر داستانی است که همه طبقات را شامل می‌شود. آنچه در این مرحله اتفاق می‌افتد در واقع تحلیل کل‌نگرانه بر فرایندهایی است که در طول پژوهش رخ داده است و پژوهشگر بر اساس تمامی داده‌هایی که در اختیار دارد و برداشتی که خود در مسیر پُر پیچ و خم پژوهش اندوخته، خط سیر داستان را دنبال می‌کند. داستان، به‌طور ساده توصیف خاصی است در باره پدیده‌ای اصلی که مطالعه می‌شود و خط سیر داستانی، مفهوم‌سازی چنین داستانی است. در این مرحله که مرحله آخر تحلیل است، پالایش نیز صورت گرفت؛ به عبارتی، در این مرحله کدهای مرتبط به هم برای ایجاد مدل پارادایمیک مشخص گردید و مواردی که در قسمت اصلی داستان قرار نداشتند کنار گذاشته شدند. در شکل ۱، مدل پارادایمیک پژوهش نشان داده شده است. در مرحله آخر، با برگزاری جلسه بررسی روایی پژوهش با جامعه مورد مطالعه، مدل میدانی پژوهش ترسیم و به تأیید آنان رسید.

شکل ۱. مدل پارادایمیک عدم استقبال افراد تحت حمایت از کارآفرینی و ایجاد اشتغال کمیته امداد امام خمینی (ره) استان کرمانشاه (یافته‌های پژوهش)

۵. بحث

یکی از اهداف کمیته امداد افزون بر حمایت از محرومان، فراهم آوردن موجبات شکوفایی استعدادها و توانایی‌های بالقوه افراد تحت پوشش و ایجاد زمینه مناسب به‌منظور نیل به خودکفایی آن‌ها است. به همین منظور طرح‌های خوداشتغالی و کارآفرینی در برنامه‌های این نهاد قرار گرفته است؛ اما متأسفانه استقبال چندانی از این طرح‌ها از سمت مددجویان صورت نگرفته است؛ بنابراین، پژوهش حاضر با استفاده از روش نظریه بنیانی به بررسی علل عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال پرداخت. بر اساس نتایج عواملی که موجب ایجاد این پدیده یعنی عدم استقبال مددجویان کمیته امداد استان کرمانشاه از کارآفرینی و ایجاد اشتغال می‌شد به سه دسته عوامل علی، عوامل زمینه‌ای و عوامل مداخله‌گر تقسیم شدند. در دسته عوامل علی چهار طبقه عوامل فرهنگی، اجتماعی، مهارتی و حمایتی قرار داشت که هر کدام از این طبقات، مفاهیمی را دربر می‌گرفت.

در زمینه عوامل مؤثر بر عدم استقبال مددجویان کمیته امداد از طرح‌های اشتغال‌زایی و کارآفرینی، عوامل فرهنگی در دو سطح فرد و اجتماع دیده شد که با بررسی درک اجتماعی فرهنگی، سطح بینش افراد به‌عنوان یک جراحی آسیب‌شناسانه می‌تواند بهبود یابد. واقعیت این است که برای دستیابی به موفقیت ابتدا باید نگرش فرد نسبت به موضوع تغییر کند که این امر خود نیز موجب تغییر نگرش افراد در سطح کلان خواهد شد. همان‌طور که در جامعه‌شناسی اقتصادی نیز اشارات زیادی به مدل‌های نئوکلاسیک اقتصادی شده که در این مدل‌ها، ارزش‌ها و نگرش‌های افراد دارای اولویت بوده و فعالیت‌های افراد بر این اساس شکل می‌گیرند. لذا با تغییر نگرش افراد و گسترش فعالیت‌های فردی، ضریب فقر خانواده‌ها در جامعه نیز کاهش می‌یابد.

جامعه مورد مطالعه معتقد بودند یکی از عوامل مهمی که مانع استقبال افراد تحت حمایت از فعالیت‌های کارآفرینانه می‌شود، عامل فرهنگی است که در ترکیب با عوامل اجتماعی نقش آن پررنگ‌تر خواهد شد؛ به‌طوری که اکثر مددجویان هم در بعد فردی و هم در بعد اجتماعی از فرهنگ کارآفرینانه برخوردار نیستند. یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که افراد تحت حمایت دارند این است که نگرش خاصی نسبت به کارآفرینی و شغل‌آفرینی ندارند و به همان دریافت مستمری محدود رضایت می‌دهند.

این معضل زمانی نتایج منفی‌تری را به‌دنبال دارد که این نگرش در اکثر مددجویان وجود دارد و مددجویان به خاطر ترس از قطع مستمری خود، به‌دنبال فعالیت‌های کارآفرینانه نمی‌روند. این نتایج با مطالعه کیخا (۱۴۰۱)، فراهانی و همکاران (۱۳۹۸) و مهرداد (۱۳۹۰) هم‌خوانی دارد. در زمینه عوامل اجتماعی و مهارتی می‌توان گفت ارتباط بسیار نزدیکی بین این دو عامل وجود دارد و مجموعه مفاهیم این دو دسته در قالب یک چرخه به یکدیگر وصل می‌شوند. متأسفانه اکثر مددجویان از حرفه و مهارت مناسب با مشاغل برخوردار نیستند و برنامه‌های توانمندسازی مناسب با اوضاع فعلی جامعه برای آنان وجود ندارد. همین عوامل باعث شده است که مددجویان اعتماد به‌نفس کافی برای ورود به بازار کار نداشته باشند و از ورود به بازار کار بترسند. در نتیجه ترجیح می‌دهند از چرخه حمایت‌های دولت خارج نشوند و به همان مقدار محدود مستمری خویش راضی باشند.

مجموعه این عوامل موجب می‌شود مددجو هیچ وقت تجربه لازم را برای شروع یک کسب‌وکار کسب نکند و این چرخه مدام تکرار شود. در حالی که برخورداری مددجویان از تجربه کاری و آگاهی و آشنایی آنان با وضعیت بازار و شناخت فرصت‌های جدید آن، باعث آمادگی آنان برای روبه‌رو شدن با شرایط مختلف، اتخاذ تصمیمات بهتر و انجام اقدام مناسب و در نتیجه موفقیت هرچه بیشتر در کسب‌وکار است و این امر باعث افزایش اعتماد به‌نفس و تمایل بیشتر در آنان برای رها کردن مستمری محدود خود می‌شود. کیخا (۱۴۰۱) نیز در مطالعه خود به عوامل مهارتی و آموزشی و عوامل اجتماعی به‌عنوان عاملی در بیکاری دانش‌آموختگان اشاره کرده است. همچنین نتایج

این بخش با نتایج مطالعه محبوبی و همکاران (۱۳۹۸)، محبوبی و همکاران (۱۳۹۷)، رضائی و صفا (۱۳۹۵)، محترم و همکاران (۱۳۹۴)، نجفی و صفا (۱۳۹۳)، شتار (۲۰۱۵) و کانتارباویا^۱ (۲۰۰۷) هم‌سو است. عوامل حمایتی دسته دیگری بود که در طبقه محوری شرایط علی قرار داشت. در این زمینه کم بودن میزان تسهیلات بانکی ارائه شده و عدم ارائه تسهیلات و حمایت‌های مکمل از طرف ارگان‌های مختلف از قبیل عدم تخصیص زمین یا غرفه به مددجویان به‌عنوان موانع اساسی مطرح شد.

بر اساس نتایج، عوامل زمینه‌ای شامل موانع اقتصادی و انگیزشی است. موانع اقتصادی به‌دلیل وجود نوسانات بازار و افزایش نرخ تورم باعث شده است که مددجویان از ورود به بازار کار بترسند. واقعیت این است که کمک‌ها و اقدامات کمیته امداد بر اساس نیازهای قبلی افراد تحت پوشش پایه‌ریزی شده است. این نیازها الزاماً نیازهای فعلی نبوده و باید بر اساس تغییرات ایجاد شده در شرایط زندگی و وضعیت اقتصادی افراد جامعه، تغییر کند. به نظر می‌رسد بهترین شیوه، متناسب با تورم ایجاد شده در جامعه کنونی، افزایش تسهیلات ارائه شده و ایجاد مشارکت بین تمامی نهادها و سازمان‌های دولتی در ارتباط با خدماتی که به افراد نیازمند می‌دهند، است. این نتایج با مطالعه کیخا (۱۴۰۱)، محبوبی و همکاران (۱۳۹۷)، تقی‌بیگی و همکاران (۱۳۹۳) و چاکراواری و همکاران^۲ (۲۰۱۳) هم‌خوانی دارد. عوامل انگیزشی یکی دیگر از عوامل اساسی در طبقه محوری شرایط زمینه‌ای بود.

در واقع نداشتن انگیزه جهت اقدامات کارآفرینانه مانع تحمل و مقابله بهتر و راحت‌تر مددجو با سختی‌هایی است که در مسیر رسیدن به هدف و در نتیجه موفقیت قرار دارد. همچنین عدم اعتماد به‌نفس در مددجویان، به‌عنوان یکی از موانع مهم کارآفرینی، زمینه را برای جلوگیری از میل و علاقه فرد نسبت به انجام یک کار و سامان دادن محیط کار پُرثمر، عدم توانایی در فائق آمدن بر موانع، کاهش میزان کار، کاهش رقابت در انجام کار بیشتر و بهتر و در نتیجه عدم موفقیت شغلی مددجویان را فراهم می‌سازد. این بخش از نتایج با مطالعه محبوبی و همکاران (۱۳۹۷) هم‌سو است.

سومین دسته از عواملی که باعث عدم استقبال از طرح‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی شده است عوامل مداخله‌گر است. در این طبقه محوری، دو زیرطبقه عوامل قانونی-سیاستی و عوامل مدیریتی قرار داشت. قوانین سخت بانکی در تأمین ضمانت و عدم وجود انعطاف در قوانین پرداخت تسهیلات از مفاهیم مطرح شده در این زیرطبقه بود. مسلماً برای موفقیت بیشتر و جذب افراد به بازار کار لازم است در ارائه تسهیلات به مددجویان راه را تسهیل و قوانین سخت و دست‌وپاگیر را تعدیل نمود. واقعیت این است در چنین شرایط اقتصادی، جامعه ما به افراد با انگیزه برای شروع کسب‌وکار نیاز دارد. پس باید راه را برای سرمایه‌گذاری آنان هموار نمود. برخی از قوانین به‌خصوص در تأمین ضمانت‌های بانکی بسیار سخت‌گیرانه دیده شده است که بسیاری از مددجویان نه اینکه نخواهند؛ بلکه توانایی تأمین ضمانت‌ها را ندارند. در این راستا رازقی نصرآباد و همکاران (۱۴۰۰) در مطالعه خود به عوامل نهادی-مدیریتی به‌عنوان مهم‌ترین علل بیکاری جوانان شهر کرمانشاه اشاره داشته‌اند. همچنین مطالعه محترم و همکاران (۱۳۹۴) و اسایاس آمفونه و تولوسا دگاگا (۲۰۱۳) نتایج این بخش از مطالعه را تأیید می‌کند. بر اساس نتایج، مسئله اصلی پژوهش که عدم استقبال افراد تحت حمایت، از کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان کرمانشاه بود، سال‌ها به‌عنوان دغدغه اصلی کارشناسان کمیته امداد مطرح بوده که برای حل این مسئله اقدامات متعددی انجام داده‌اند.

در نهایت، اقدامات انجام‌گرفته توسط کمیته امداد استان کرمانشاه در سه طبقه محوری «اقدامات آموزشی،

1. Kantarbayeva

2. Chakravarty et al.

اقدامات اقتصادی و اقدامات مدیریتی» تشریح گردید. «اقدامات آموزشی» با سه مفهوم برگزاری کلاس‌های آموزشی و ارائه مهارت‌های تخصصی، برگزاری کارگاه‌های اطلاع‌رسانی-توجیهی در زمینه اشتغال‌زایی و مشاوره و توانمندسازی در زمینه بازاریابی و فروش محصولات و خدمات؛ «اقدامات اقتصادی» با سه مفهوم پرداخت تسهیلات بلاعوض، ارائه تسهیلات کم‌سود و با اقساط بلندمدت و در مواردی تأمین ضمانت؛ و «اقدامات مدیریتی» با پنج مفهوم تشویق و ترغیب جهت استقبال از طرح‌ها و اجرای آنها، پیگیری و هماهنگی در امور جهت اشتغال‌زایی، راهبری شغلی، ایجاد هماهنگی در بین ادارات ذی‌ربط تا حد امکان (بانک‌ها، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، اداره کار و ...) و عدم قطع مستمری تا حصول خودکفایی جای گرفتند. در این راستا مطالعه تجربی و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد برگزاری کارگاه‌های آموزشی مختلف از مهم‌ترین علل استقبال افراد از اقدامات اشتغال‌زایی است. از نظر ابعاد فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی در بخش پیامدها، گسترش طرح‌های اشتغال‌زایی، افزایش انگیزه و رغبت افراد تحت پوشش به انجام طرح‌های کارآفرینانه و افزایش درآمد مددجویان از پیامدهای اصلی اشتغال کمیته امداد در استان کرمانشاه است. این نتیجه، با نتایج تجربی و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد که اذعان داشتند بهبود انگیزه کارآفرینانه، توسعه فرهنگ کارآفرینی، افزایش اشتغال و درآمدزایی از پیامدهای اساسی اقدامات اشتغال‌زایی است.

۶. نتیجه‌گیری

کمیته امداد در استان کرمانشاه جهت خوداشتغالی مددجویان اقدامات مختلفی همچون خدمات آموزشی اشتغال و خودکفایی، مشاوره قبل، حین و بعد از اشتغال، ارائه تسهیلات مالی، وام خوداشتغالی، امور فرهنگی آموزشی و ... انجام داده است. همچنین، پرداخت تسهیلات ارزان‌قیمت با توجه به میزان توانمندی مددجویان در بازپرداخت آن، باعث افزایش انگیزه مددجویان و زمینه‌ساز شروع کسب‌وکار در آنان بوده است. اگرچه برگزاری دوره‌های آموزشی از طرف کمیته امداد برای مددجویان در زمینه‌های مختلف تأثیرات مثبتی به همراه داشته و باعث آشنایی و آمادگی بیشتر آنان برای ورود به دنیای کسب‌وکار و ارتباط با مشتری شده است؛ اما با این وجود، سازمان کمیته امداد در این زمینه حداکثر موفقیت را کسب ننموده و به دلایلی که در این پژوهش بیان شد، مددجویان استقبال چندانی از طرح‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی ندارند. با توجه به اینکه یکی از اصول کلی در توانمندسازی و خوداشتغالی مددجویان، شناسایی استعدادها و توانایی‌ها و احتیاجات و رفع این احتیاجات و نیازها جهت سالم‌سازی محیط اجتماعی، فردی و داشتن شغل مناسب است، توجه بیشتر به نیازهای معیشتی، روانی و شغلی خانواده‌های تحت پوشش و نیازمند باعث ایجاد امنیت خاطر در آنها شده و در تعادل روانی آنها مؤثر است.

همچنین، پیشنهاد می‌گردد با هدف افزایش موفقیت شغلی مددجویان، تدارک دوره‌های آموزشی با موضوع و محتوای شناخت فرصت‌های شغلی موجود در محیط کار و زندگی مددجویان و آگاهی از شرایط کسب‌وکار مد نظر قرار گیرد. برخورداری مددجویان از تجربیات کاری در زمینه شغلی خود و ایجاد انگیزه بیشتر آنان برای نیل به موفقیت بیشتر و برگزاری برنامه بازدید از حوزه کسب‌وکارهای موفق به‌ویژه کسب‌وکارهای مددجویان تحت پوشش امداد می‌تواند در تدوین برنامه‌های آموزشی مفید باشد. در این راستا، کمک گرفتن از ارگان‌های دولتی برای برنامه‌ریزی جهت ارائه خدمات فرهنگی و آموزش‌های خاص به خانواده‌های آسیب‌پذیر و مددجویان در جهت پیشبرد خدمات و کاهش مسائل اجتماعی و همچنین برنامه‌ریزی جهت توان‌سنجی، آموزش و شناسایی کسب‌وکارهای متناسب با توانایی آنان می‌تواند منجر به ایجاد فرصت‌های شغلی و بهسازی فضای خودکفایی برای مددجویان شود.

این مطالعه تلاش کرد تا با ارائه مدلی پارادایمیک به بررسی علل عدم تمایل به اشتغال و کارآفرینی در بین مددجویان بپردازد. با این حال، این مطالعه دارای محدودیت‌هایی بود که می‌تواند فرصتی برای مطالعات آتی باشد. از جمله؛ این مطالعه نتوانست نگرش مددجویان و عوامل مؤثر بر توانمندی آن‌ها را بررسی کند. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی در جهت بهبود فرهنگ کارآفرینانه به بررسی نگرش کارآفرینانه مددجویان بپردازند. همچنین، واکاوی سیاست‌های حمایتی اتخاذ شده برای استقبال مددجویان از کارآفرینی و اشتغال‌زایی و بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌های خودکفایی و اشتغال‌زایی در مطالعات آتی می‌تواند در بهبود و توسعه اهداف کمیته امداد مفید واقع شود.

منابع

- ادیب حاج‌باقری، محسن؛ پرویزی، سرور؛ صلصالی، مهوش (۱۳۸۶). *روش‌های تحقیق کیفی*. چاپ اول. تهران: نشر و تبلیغ شریف.
- امید، محمد (۱۳۹۰). مدل توانمندسازی مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) با محوریت اشتغال. *مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی توانمندسازی با رویکرد جهاد اقتصادی در کمیته امداد امام خمینی (ره)*، ۱۹-۵۷.
- تجری، مجتبی؛ صالحی عمران، ابراهیم؛ مهرعلی‌زاده، یدالله؛ علیزاده ثانی، محسن (۱۳۹۸). طراحی الگویی به‌منظور بازسازی سیستم دانشگاهی در علوم تربیتی، با تأکید بر رویکرد اشتغال‌زایی. *مشاوره شغلی و سازمانی*، ۱۱(۴۱)، ۴۵-۷۸. doi: 10.29252/jcoc.11.4.45
- تقی‌بیگی، معصومه؛ آگهی، حسین؛ میرک‌زاده، علی‌اصغر (۱۳۹۳). بررسی موانع و راهکارهای مناسب توسعه مشاغل خانگی روستایی شهرستان اسلام‌آباد غرب. *مجله پژوهش‌های روستایی*، ۵(۲)، ۲۸۳-۳۱۰.
- رازقی نصرآباد، حبیه بی‌بی؛ علی‌مندگاری، ملیحه؛ میری، راضیه؛ کارگر شورکی، محمدرضا (۱۴۰۰). فهم جامعه‌شناختی علل بیکاری جوانان شهر کرمانشاه بر اساس نظریه زمینه‌ای. *دوفصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۸(۱۷)، ۴۷-۸۲. doi: 10.22080/ssi.2021.20992.1865
- رضوانی، محمدرضا؛ منصوریان، حسین؛ محمودیان زمانه، مهرداد؛ حیدریان محمدآبادی، راضیه (۱۳۹۲). تحلیل مکانی بیکاری در نواحی شهری و روستایی ایران با رویکرد تحلیل اکتشافی داده‌های مکانی. *فصلنامه برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی*، ۱(۳)، ۳۸-۴۸.
- شجاعی‌فرد، علی (۱۳۹۹). توانمندسازی و ایجاد اولویت‌های اقتصادی کسب‌وکارهای متوسط کشاورزی در مددجویان مورد حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره). *تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱۲(۴)، ۲۴۳-۲۶۲.
- صبا، علی‌اصغر؛ نادری، نادر؛ رضایی، بیژن؛ محمدی‌فر، یوسف (۱۴۰۲). ارائه مدلی پارادایمیک برای توسعه آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌های نسل سوم؛ کاربست نظریه بنیانی. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۲(۱)، ۷۴-۵۹. doi: 10.22126/eme.2023.9222.1031
- فراهانی، ابوالفضل؛ صفرنژاد، مهری؛ فراهانی، زهرا (۱۳۹۸). تحلیل عوامل بازدارنده رفتاری و انسانی در اشتغال و کارآفرینی ورزش ایران. *مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، ۱۱-۲۱.
- قنبری، یوسف؛ نوری، راضیه؛ غفورزاده، حسین (۱۳۹۵). ارزیابی نقش کمیته امداد امام خمینی (ره) در توسعه اشتغال پایدار روستاها. *فصلنامه پژوهشی اقتصاد اسلامی*، ۱۶(۶۴)، ۱۱۷-۱۴۶.
- کرمیان، فرانک؛ سقائیان، سید حسین (۱۴۰۲). تحلیل موانع فراوی کارآفرینی زنان روستایی استان کرمانشاه؛ کاربرد نظریه بنیانی. *آموزش و مدیریت کارآفرینی*، ۲(۲)، ۴۳-۵۸. doi: 10.22126/eme.2023.9304.1036
- کیخا، احمد (۱۴۰۱). واکاوی علل و عوامل بیکاری دانش‌آموختگان در آموزش عالی. *آموزش علوم دریایی*، ۹(۱)، ۳۹-۲۱. doi: 10.22034/rmt.2022.46386
- محبوبی، محمدرضا؛ باقری، مهدیه؛ عبدالله‌زاده، غلامحسین (۱۳۹۷). تحلیل نقاط ضعف، قوت، تهدید و فرصت طرح‌های

اشتغال‌زای کمیته امداد امام خمینی (ره) در استان گلستان. نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۵(۳)، ۵۱-۶۵.

محبوبی، محمدرضا؛ باقری، مهدیه؛ عبدالله‌زاده، غلامحسین (۱۳۹۸). آسیب‌شناسی طرح کسب‌وکارهای خرد و خانگی کمیته امداد در استان گلستان. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۸(۲)، ۲۴-۳۲.

محبوبی، محمدرضا؛ کیانوش، پرستو؛ عابدی سروسستانی، احمد (۱۳۹۷). موانع توانمندسازی مددجویان در طرح‌های اشتغال‌زای کشاورزی کمیته امداد امام خمینی (ره) در استان گلستان. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۷(۱)، ۴۶-۵۵.

محترم، سمیه؛ محبوبی، محمدرضا؛ عبدالله‌زاده، غلامحسین (۱۳۹۴). نقش نهادهای حمایتی در توسعه کارآفرینی: مطالعه طرح‌های اشتغال‌زای کمیته امداد امام خمینی (ره). نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۲(۴)، ۷۵-۹۲.

محمدخانی، مجید؛ بهرامیان، رضا؛ دلیل‌گو، سعید (۱۳۹۰). بررسی موانع توانمندسازی مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) از طریق طرح‌های خودکفائی در استان اصفهان. مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی توانمندسازی با رویکرد جهاد اقتصادی در کمیته امداد امام خمینی (ره)، تهران، ۱۸۳-۲۰۲.

مرکز آمار ایران (۱۴۰۱). چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار، بهار ۱۴۰۱. دفتر جمعیت، نیروی کار و سرشماری. قابل دسترس در سایت <https://www.amar.org.ir/Portals/0/News/1400/nirooyekar001.pdf>

مهرداد، حسین (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر در ایجاد کارآفرینی در سطح استان لرستان با تأکید بر نقش آموزش. پژوهشی نو در مدیریت آموزشی، ۲(۴)، ۹۷-۱۱۷.

نجفی، بهمن؛ صفا، لیلا (۱۳۹۳). بررسی کسب‌وکارهای خانگی کارآفرینانه و موانع و چالش‌های توسعه آن‌ها در مناطق روستایی. نشریه کارآفرینی در کشاورزی، ۱(۲)، ۶۱-۷۳.

References

- Adib Haj Bagheri, M., Parvizi, S., & Salsali, M. (2007). *Qualitative Research Methods, First Edition*. Tehran: Sharif Publishing and Publishing (in Persian).
- Bidabadi, M. (2004). Calculation of Monopoly Degree in Iranian Pistachio Domestic Markets. *Journal of Agricultural Economics and Development*, 24(3), 335-345.
- Chakravarty, S., Kumar, A., & Nathjha, A. (2013). Women's Empowerment in India: Issues, Challenges and Future Directions. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 5, 154-163.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Esayas Amphune, B., & Tolossa Degaga, D. (2015). Women's Economic Empowerment: Obstacles for Success, Experiences from Southern Ethiopia. *Vulnerability to the Changing Climate and the Quest for Resilience Capacities in Southern Ethiopia*, 108-126.
- Farahani, A., Safarnejad, M., & Farahani, Z. (2019). Analysis of behavioral and human inhibiting factors in employment and entrepreneurship in Iranian sports. *Studies in Organizational Behavior Management in Sports*, 6(1), 11-21 (in Persian).
- Francisa, K., Millsa J., & Bonner, A. (2008). Getting to Know a Stranger-Rural Nurses Experiences of Mentoring: A Grounded Theory. *International Journal of Nursing Studies*, 45, 599-607, available at: www.sceincedirect.
- Ghanbari, Y., Nouri, R., & Ghafourzadeh, H. (2016). Evaluating the role of Imam Khomeini (RA) Relief Committee in developing sustainable employment in villages. *Quarterly Research Journal of Islamic Economics*, 16(64), 117-146 (in Persian).
- Glaser Barney, G., & Holton, J. (2004). Remodeling Grounded Theory. *Forum: Qualitative Social Research*, 5(2). doi: 10.1016/j.clae.2007.06.001.
- Goulding, Q. (2000). Grounded Theory: The Missing Methodology on the Interpretivist Agenda. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 1(1), 50-57.
- Jovanovic, M., Mas, A., Mesquida, A., & Lalic, B. (2017). Transition of organizational roles in Agile Transformation Process: A Grounded Theory approach. *The Journal of Systems & Software*, 133(1), 174-194. doi: 10.1016/j.jss.2017.07.008
- Kantarbayeva, A. (2007). *Breakingdown administrative barriers to entrepreneurship in Kazakhstan*.

- Center for international private enterprise. Washington DC, USA.
- Karamian, F., & Saghaian, S. H. (2023). Analysis of Barriers Facing Rural Women's Entrepreneurship in Kermanshah Province: An Application of the Grounded Theory. *Education and Management of Entrepreneurship*, 2(2), 43-58. doi: 10.22126/eme.2023.9304.1036 (in Persian).
- Kaykha, A. (1401). Analyzing the causes and factors of unemployment among graduates in higher education. *Marine Science Education*, 9(1), 21-39. doi: 10.22034/rmt.2022.46386 (in Persian).
- Mahboubi, M. R., Bagheri, M., & Abdollahzadeh, G. H. (2018). Analysis of weaknesses, strengths, threats and opportunities of employment-generating projects of Imam Khomeini Relief Committee (RA) in Golestan Province. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 5(3), 51-65 (in Persian).
- Mahboubi, M. R., Bagheri, M., & Abdollahzadeh, G. H. (2019). Pathology of the relief committee's small and home-based business plan in Golestan province. *Quarterly Journal of Social Work*, 8(2), 24-32 (in Persian).
- Mahboubi, M. R., Kianoush, P., & Abedi Sarvestani, A. (2018). Obstacles to Empowering Clients in the Agricultural Employment-Generating Projects of Imam Khomeini Relief Committee (RA) in Golestan Province. *Quarterly Journal of Social Work*, 7(1), 46-55 (in Persian).
- Mehrdad, H. (2011). Investigating the effective factors in creating entrepreneurship in Lorestan province with emphasis on the role of education. *New Research in Educational Management*, 2(4), 97-117 (in Persian).
- Mohammadkhani, M., Bahramian, R., & Dalilgo, S. (2011). Investigating the barriers to empowering clients covered by the Imam Khomeini Relief Committee (RA) through self-sufficiency projects in Isfahan Province. *Selected papers of the National Conference on Empowerment with the Approach of Economic Jihad in the Imam Khomeini Relief Committee (RA)*, Tehran, 183-202 (in Persian).
- Mohtar, S., Mahboubi, M. R., & Abdollahzadeh, G. H. (2015). The role of support institutions in the development of entrepreneurship: A study of employment-generating projects of the Imam Khomeini Relief Committee (RA). *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 2(4), 75-92 (in Persian).
- Najafi, B., & Safa, L. (2014). A study of entrepreneurial home businesses and the obstacles and challenges to their development in rural areas. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 1(2), 61-73 (in Persian).
- Omid, M. (2011). Empowerment model for clients of Imam Khomeini Relief Committee (RA) with a focus on employment. *Selected articles of the National Conference on Empowerment with an Economic Jihad Approach in Imam Khomeini Relief Committee (RA)*, 19-57 (in Persian).
- Razeghi Nasrabad, H. B., Ali Mandegari, M., Miri, R., & Kargar Shourki, M. R. (2017). Sociological understanding of the causes of youth unemployment in Kermanshah city based on grounded theory. *Bi-Quarterly Journal of Sociology of Social Institutions*, 8(17), 47-82. doi: 10.22080/ssi.2021.20992.1865 (in Persian).
- Rezvani, M. R., Mansourian, H., Mahmoudian Zamanah, M., & Heydarian Mohammadabadi, R. (2013). Spatial analysis of unemployment in urban and rural areas of Iran with an exploratory analysis approach to spatial data. *Journal of Physical-Spatial Planning*, 1(3), 38-48 (in Persian).
- Saba, A., Naderi, N., Rezaee, B., & Mohammadifar, Y. (2023). Presenting a Paradigmatic Model for the Development of Entrepreneurship Education in the Third Generation Universities: Application of the Grounded Theory. *Education and Management of Entrepreneurship*, 2(1), 59-74. doi: 10.22126/eme.2023.9222.1031 (in Persian).
- Shettar, R. M. (2015). A Study on Issues and Challenges of Women Empowerment in India. *IOSR Journal of Business and Management*, 17, 13-19.
- Shojaei Fard, A. (2019). Empowerment and creation of economic priorities for medium-sized agricultural businesses among clients supported by the Imam Khomeini Relief Committee (RA). *Agricultural Economics Research*, 12(4), 243-262 (in Persian).

- Statistical Center of Iran (1401). Abstract of the results of the labor force census, spring 1401. *Population, Labor Force and Census Office*. Available at <https://www.amar.org.ir/Portals/0/News/1400/nirooyekar001.pdf> (in Persian).
- Su, Y., Zhu, Z., Chen, J., Jin, Y., Wang, T., Lin, C.-L., & Xu, D. (2021). Factors Influencing Entrepreneurial Intention of University Students in China: Integrating the Perceived University Support and Theory of Planned Behavior. *Sustainability*, 13(8), 4519. doi: 10.3390/su13084519.
- Taghi Beigi, M., Aghi, H., & Mirkzadeh, A. A. (2014). Investigating obstacles and appropriate solutions to the development of rural home occupations in the western city of Islamabad. *Journal of Rural Research*, 5(2), 283-310 (in Persian).
- Tajari, M., Salehi Omran, E., Mehralizadeh, Y., & Alizadeh Sani, M. (2019). Designing a model for the reconstruction of the university system in educational sciences, with an emphasis on the employment generation approach. *Career and Organizational Counseling*, 11(41), 45-78. doi: 10.29252/jcoc.11.4.45 (in Persian).

